

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos

weekend

Piątek
12 września 2025
nr 72 (LXXX)
cena: 22 Kč

POLECAMY
KONKURS
CZYTELNICZY
STR. 7

REPORTAŻ
NAUKA
I BYCIE RAZEM
STR. 8-9

WIEŚCI POLONIJNE
MODA
NA POLSKĘ
STR. 12

Rok od wielkiej wody

WYDARZENIE: Jutro minie rok od momentu, gdy – na skutek starcia dwóch frontów atmosferycznych nad obszarem Europy Środkowej – RC i Polskę nawiedziła potężna powódź. Najbardziej dotkniętymi regionami było województwo morawsko-śląskie po stronie czeskiej oraz południowe dorzecze Odry po stronie polskiej.

Beata Schönwald

Według danych, które w tym tygodniu udostępnił nam Urząd Wojewódzki w Ostrawie, 12-15 września ub. roku w Jesionikach lokalnie spadło ponad 500 litrów na każdy metr kwadratowy, a w Beskidach ponad 300. Najgorsza sytuacja była na rzekach Opawie, Opawicy, Osoblaże i dolnym biegu Odry, a najbardziej dotkniętymi przez powódź miastami zostały Karniów, Opawa i Bogumin. W całej RC życie straciło siedem osób, z tego cztery w regionie morawsko-śląskim. 15 tys. osób zostało ewakuowanych, bez prądu było 115,5 tys. miejsc poboru; 92 budowle – w tym domy, mosty i inne obiekty, zostały przeznaczone do rozbiórki.

Nie działał również transport publiczny. Największe straty ubiegłoroczna powódź wyrządziła w transporcie kolejowym. Przez tydzień nie kursowały pociągi między RC i Polską, przez dwa dni województwo morawsko-śląskie nie miało połączenia kolejowego z Pragą. Dworzec kolejowy w Ostrawie-Swinowie znalazł się pod wodą, ruch wznowiono na nim dopiero po ośmiu dniach. Na Śląsku Opawskim niektóre połączenia udało się przywrócić dopiero w grudniu ub. roku, pociągi nadal nie kursują między Opawą i Hulczynem. Zerwany most między Opawą i jej dzielnicą Małe Hosztice zostanie odbudowany dopiero w przyszłym roku.

Od początku było wiadomo, że straty wyrządzone przez powódź byłyby bez wątpienia większe, gdyby nie pre-

• Jeden z zalanych domów w Rychwałdzie. Fot. TOMASZ WOLFF

PYTANIE DO...

Petra Vichy, zastępcy burmistrza Bogumina, najbardziej dotkniętego przez powódź miasta na Zaolziu

W czym różniła się powódź w 1997 od tej ubiegłorocznej?

W 2024 roku w nieporównywalnym stopniu wzrosło uzależnienie od dostaw energii elektrycznej. W 1997 roku mało kto bowiem posiadał telefon komórkowy, który obecnie jest głównym środkiem komunikacji międzyludzkiej. Fenomenem ostatniej powodzi były więc stworzone na szybko centra energetyczne, gdzie ludzie mogli ładować swoje aparaty. W znaczący sposób wzrosła również dokładność prognoz hydrometeorologicznych oraz zmienił się system pomiarów poziomu wody na poszczególnych ciekach. W 1997 roku urząd powiatowy dał nam mapę, na której zo-

stały zaznaczone miejsca zagrożenia i my na tej podstawie zaleciliśmy ludziom, żeby swoje samochody zaparkowali w centrum. Woda zalała jednak całe miasto. Obecnie mieszkańcy sami mogli śledzić w internecie stany wód na interesujących ich rzekach i na tej podstawie przygotować się na nadejście fali powodziowej. Nie zmieniła się natomiast solidarność międzyludzka. W pomoc w usuwaniu szkód włączyło się wielu wolontariuszy, z wielu miejsc i organizacji płynęła do nas pomoc humanitarna i finansowa.

czyjne prognozy Czeskiego Instytutu Hydrometeorologii. Jego dyrektor Mark Rieder poinformował publicznie o nadciągającym kataklizmie w środę 11 września. Dzięki temu samorządy, firmy oraz mieszkańcy zagrożonych obszarów mogli się przygotować, a jego wkład w opanowanie powodzi został doceniony przez prezydenta Petra Pavla. 28 października Rieder otrzymał odznaczenie państwowe.

– Prognozy Marka Riedera śledziłem dokładnie i mogę powiedzieć, że w naszym przypadku sprawdziły się w najdrobniejszym szczególe. Gdy-

by nie one, ponieśliśmyby znacznie większe straty. Ten człowiek zasługuje na ogromny szacunek – przyznał Marek Wdówka z Brantic koło Karniowa, bohater naszego reportażu, który publikujemy na str. 4.

Straty w Branticach i tak były ogromne. Rzeką Opawą nie oszczędziła tu prawie nikogo. – Nasza wioska została dotknięta przez powódź w ok. 85 proc. Wyrządziła ona znacznie większe szkody niż w 1997 roku. Poważnie ucierpiały obiekty sportowe miejscowego klubu, park zamkowy, dom kultury, sala gimnastyczna i

warsztaty szkolne, kuchnia przedszkola, chodniki, drogi, kładki, a także pomieszczenia Urzędu Gminy, ośrodka zdrowia oraz mieszkania komunalne. Prócz tego woda zalała 300 prywatnych nieruchomości. Dwa domy oraz osiem budynków gospodarskich musiało zostać wyburzonych – poinformowała nas wójt Brantic Jiřina Heinischowa. Dodała, że wielu mieszkańców wciąż jeszcze remontuje swoje obiekty oraz kontynuuje osuszanie murów. Pojawiają się również nowe problemy spowodowane przez żywioł szalejący tu dokładnie rok temu. ▲

Rosyjskie drony wleciały nad Polskę. To »akt agresji«

19 rosyjskich dronów wtargnęło w nocy z wtorku na środę na teren Polski, naruszając polską przestrzeń powietrzną w trakcie kolejnego ataku Rosji na Ukrainę. Polscy piloci wspierani przez samoloty NATO zestrzelili część z nich. Szczątki jednego z dronów uszkodziły dach domu w Wyrkach w województwie lubelskim, szczęśliwie nikt nie ucierpiał. Czasowo został wstrzymany ruch na lotniskach w Warszawie, Modlinie, Lublinie i Rzeszowie. Według wstępnych informacji, spora część dronów nadleciała bezpośrednio z Białorusi. Fragmenty maszyn zostały odnalezione w 16 miejscowościach pięciu województw, m.in. w łódzkim, lubelskim i świętokrzyskim.

Ciąg dalszy na str. 3

REKLAMA

sport vitality
Fizjoterapia
i masaże dla
zdrowia ciała
+420 736 626 848
www.sportvitality.cz

GL-609

MK PZKO w Trzanowicach
oraz Gmina Trzanowice
zapraszają na

TRZANOWSKI DOŻYNKI

sobota 20 września 2025

W programie: 13.00 pochód dożynkowy, 14.00 obrządek dożynkowy, „Dziecka z Trzanowic” oraz ZT „Trzanowice”, SzPiP im. Jana Kubisa w Gnojniku, ZF „Bystrzyca”, Spevácka skupina „Jesienka” ze Strečna SK, AGG z Cieszyna, Chinaski Tribute, DJ Barto. Imprezy towarzyszące: wyniki konkursu „Na najsmaczniejszy bochenek domowego chleba”, rywalizacja w gotowaniu powideł, atrakcje dla dzieci, kuchnia domowa.

GL-447

Biblioteka Regionalna Karwina
zaprasza na spotkanie
w poniedziałek 22 września 2025
o godz. 16.30

MICHAŁ RUSINEK. NIC ZWYCZAJNEGO. O WISŁAWIE SZYMBORSKIEJ

Karwina-Mizerów, Centrum 2299/16, Caffé Libreria

Rezerwacja biletów: <https://shop.entradio.cz/event/45903>
Spotkanie odbywa się w ramach projektu „Doświadczanie kultury wszystkimi zmysłami” – dotacja Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego

GL-450

Dwa tygodnie odcięci od świata

To był piątek 13 września, kiedy rok temu intensywne, długotrwałe opady deszczu przerodziły się w katastrofalną w skutkach powódź.

Do najbardziej poszkodowanych miast w regionie morawsko-śląskim należał Karniów i sąsiadujące z nim wioski. Po roku od tych wydarzeń życie w nich idzie zwykłym torem. Tylko ciemniejszy odcień tynków wskazuje przejezdnym, aż dokąd sięgała woda.

Beata Schönwald

Tak jest w przypadku domów stojących wzdłuż drogi prowadzącej od strony Karniowa do centrum wioski Brantice. Równoległe z nią płynie rzeka Opawa. Obecnie spokojna, ot, niedbale porzucona na jasną wstążką na dnie głębokiego koryta. Kiedy dojeżdżam do Brantic, przegląda się w niej słońce, a niebo opisuje się idealnym błękitem.

Czekanie na Armagedon

W niedzielę 15 września 2024 roku, kiedy fala powodziowa dotarła do Brantic, niebo było również niebieskie. – W piątek byłem w Czeskim Cieszynie na spotkaniu z kolegami z kopalni. Kiedy wieczorem wracając do domu, widziałem, jak poziom wody w Opawie niebezpiecznie zaczyna się podnosić. Rzeka była jednak nadal w swoim korycie. W sobotę deszcz nie ustawał, chociaż na dobrą sprawę nie to miało dla nas takiego znaczenia jak intensywne opady w Jesionikach. To woda waliła się z gór załata naszą wieś – rozpoczyna swoją opowieść mieszkający w Branticach Marek Wdówka.

W sobotę rzeka wystąpiła z brzegów i jej poziom dalej się podniósł. – Przez radiowęzeł gminny poinformowano nas, że został ogłoszony trzeci stopień zagrożenia powodziowego i mamy się ewakuować. Dodano również, że zostanie wyłączony gaz i prąd elektryczny. Zabrzmiał sygnał kończący audycję i w tym samym momencie wszystko przestało działać. Również telefony komórkowe. Zostaliśmy odcięci od świata – relacjonuje.

Odtąd komunikacja z sąsiadami odbywała się tradycyjnym sposobem – przez otwarte okno. – Naradzaliśmy się, co robić. Wielu naszych sąsiadów pamiętało powódź z 1997 roku. Kiedy więc mieszkająca samotnie 70-letnia sąsiadka stwierdziła, że zostaje, zrobiliśmy to samo. Niedziela przywitała nas słońcem, niebo się wypogodziło, a my czekaliśmy na Armagedon. Fala kulminacyjna przyszła między godziną 11.00 i 12.30. Prąd wody był tak silny, że wywierał płoty i drzewa, zabierał wszystko, co stało mu w drodze. Zresztą, to nawet nie była woda, ale wałace się błoto, a razem z nim sprzęt ogrodowy, stoliki i ławki, beczki na wodę, zabudowania gospodarskie lżejszej konstrukcji, drewno na opał. Przez zamknięte okno patrzyliśmy na to z niedowierzaniem i z duszą na ramieniu czekaliśmy, co będzie dalej. W takich momentach człowiek jest całkowicie bezradny – przyznaje mój rozmówca.

Po półtoragodzinnym szaleństwie woda, która w swoim apogeum sięgała w tych miejscach na wysokość 130 cm, zaczęła stopniowo opadać. Wieczorem jej poziom wynosił 20-30 cm. W poniedziałek rano zniknęła na dobre, bezlitośnie odkrywając dokonane przez siebie спустoszenie. – Pierwsza nasza reakcja była taka, że wszyscy wyszliśmy z domów. Spontanicznie zaczęliśmy witać się

• Marek Wdówka pokazuje, dokąd sięgała woda.

• Aż trudno uwierzyć, że rok temu ta spokojna rzeka była niepokroczonym żywiołem. Zdjęcia: BEATA SCHÖNWALD

z sąsiadami, wszyscy byliśmy zszokowani. Były lzy, ale też ulga, że nikomu nic się nie stało, że przeżyliśmy. Potem sżliśmy obejrzyć szkody, które wyrządził żywioł – wspomina.

Dom z cokołem po Niemcach

Marek Wdówka większość życia przeżył w Suchej Górnej. Do Brantic przeprowadził się mniej więcej przed dziesięcioma laty. To, że w 1997 roku wioskę nawiedziła tzw. stuletnia powódź, wie z opowiadań. – Ci, którzy ją pamiętają, mówią, że była inna od tej ubiegłorocznej, że obudzili się rano i wszędzie wokół była woda. Ale spokojna, nie taki dziki żywioł, jak to miało miejsce ostatnio. Z historycznych zapisków wynika, że również dawniej powódzie nekwały tutejszych mieszkańców. Dlatego domy budowano tu na podwyższonych cokołach. Nasz też jest taki. Przed stu laty wybudowali go miejscowi Niemcy – wyjaśnia.

Nie wiemy, jak było dawniej, ale tym razem wysoki cokoł uratował mieszkaniec przed zalaniem, choć brakowało naprawdę niewiele. – Mielśmy ogromne szczęście, woda nie przedostała się do części mieszkalnej. Tylko wody grunto- we zatopły piwnice pod sam sufit. Kocioł musieliśmy wyrzucić, bo do niego już się nie nadawał. Jednak koleś, który mieszka po drugiej

stronie rzeki, woda zabrała cały dom – piękny, nowoczesny, z warsztatem. W sąsiednim Zatorze poszło ich do rozbiórki ok. 30 – przekonuje Wdówka.

Wielkie wysypisko śmieci

Kiedy w poniedziałek mieszkańcy Brantic zabrali się za usuwanie szkód ze swoich obejść, zastali wszystko pokryte błotnistą mazią, która towarzyszyła im jeszcze przez kolejne cztery miesiące. Wszystkie płoty były poprzewracane. To, co zatrzymało się na nich, kiedy woda opadła, zostało na podwórzu. – Woda zabrała nam materiał przygotowany na budowę pergoli oraz zapas drewna na opał zrobiony na pięć lat. W zamian za to przyniosła nam czysze drewno, blaszana wędzarnię i królikarnię, tyle że bez królików – wylicza mój rozmówca.

W poniedziałek po powodzi tak jak wielu innych nie poszedł do pracy. Właściciele firmy, w której jest zatrudniony, wprowadzili zasadę, że do pracy przychodzą tylko ci, których nie dotknęła powódź. – To był wielkoduszny gest, zwłaszcza że obiekty fabryki też zostały zatopione i trzeba było je sprzątać. Ja byłem w domu przez dwa tygodnie, niektórzy nawet dłużej – mówi.

Mycie, sprzątanie, wyrzucanie zniszczonych rzeczy zdawało się nie mieć końca. Jakby tego było

mało, przez dwa tygodnie nie było we wsi prądu, gazu i wody. Jedynym ratunkiem były agregaty prądotwórcze. Kiedy po czeskiej stronie były już nie do zdobycia, mieszkańcy Brantic poratowała Polska. Najbliższe miasto Głubczyce leży zaledwie 15 kilometrów stąd. – Wszystkie niepotrzebne rzeczy – płoty, pralki, lodówki, kotły, szafy gromadziliśmy wzdłuż głównej drogi, skąd systematycznie je wywożono. Przypominało to ogromne barykady, które widziałem kiedyś na zdjęciach z drugiej wojny światowej. Taki stan trwał trzy miesiące, zanim zniknęły z domów i ulic wszystkie graty – stwierdza pan Marek.

Utrudniony był również dojazd do domów. Na głównej drodze były miejsca, gdzie została zerwana asfaltowa nawierzchnia. Policja nie pozwalała na wjazd do Brantic byle komu. Pierwszeństwo miały samochody z pomocą humanitarną. Zanim powróciły dostawy wody, mieszkańcy brali wodę z rozstawionych po wsi cystern. Woda butelkowana była dostępna w urzędzie gminnym. Od pierwszego dnia zaczął działać również miejscowy sklepik. – Właścicielka w obawie przed powodzią ułożyła towar w wyższych partiach. To nas uratowało. Szkody w sklepie były minimalne, a my mogliśmy robić zakupy. Ponieważ nie było prądu, kupowaliśmy na

dług. Po tygodniu zaczęto dowozić do sklepu również świeże pieczywo – przekonuje Wdówka.

Tu nie było »każdy sobie rzepkę skrobie«

Rodzina z Suchej dowiedziała się o powodzi w Branticach z mediów. O tym, jaką sytuację zastanie na miejscu, nie miała pojęcia. Od sobotniego wieczoru do nikogo nie można się było dodzwonić. Zapakowali zapas żywności i pojechali w ciemno. – Najpierw przyjechała córka z zięciem, potem rodzice, brat, siostra, cały rodzinny klan, jakbyśmy wyprawiali wesele. Przywieźli z sobą pieczywo, kołacz, kotlety schabowe, napoje, czego dusza zapagnie i razem zabraliśmy się za sprzątanie. Kiedy zdarzało się, że w danej chwili nie było potrzeba aż tylu rąk do pracy, poszli pomagać sąsiadom. Podobnie było, kiedy zbór ewangelicki w Karniowie, do którego należał, wysłał tutaj pomoc albo kiedy razem z pastorem przyjechali wolontariusze z czeskokocieszyńskiego kościoła na Rozwoju. Związczą w tych pierwszych tygodniach solidarność sąsiedzka była na porządku dziennym. Pracowało się równocześnie na wielu frontach. Priorytetem było przywrócenia mieszkań do stanu używalności. Wszystko inne miało drugorzędne znaczenie – wspomina górnosuszaniek z pochodzenia.

Wdówkom udało się zminimalizować straty, ponieważ uwierzyli czar-nemu scenariuszowi, jaki od kilku dni kreślił dyrektor Czeskiego Instytutu Hydrometeorologii Mark Rieder. Pomyśleli o wszystkim. Samochody i kosiarki przywieźli na wzgórze, rowery i narzędzia wynieśli do domu na piętro, dla kur zrobili tymczasową grzędę w garażu. – To wszystko robiliśmy w sobotę, dla pewności, bo nie do końca wierzyliśmy, że będzie „aż tak”. Wielu zbagatelizowało te prognozy i poniosło znacznie większe straty – mówi pan Marek.

Płoty zaczęli mieszkańcy Brantic budować po zimie. Na wiosnę już stały. – Przez cały ten czas pracowały osuszacze w piwnicy. Jeszcze teraz włączam je od czasu do czasu, bo mury wciąż ciągną wilgoć i pojawiają się plamy na ścianach. Jak tylko się da, drzwi do domu zostawiamy otwarte. Musiałem skuć tynki z murów zewnętrznych, żeby wilgoć nie przedostawała się do wnętrza. W kuchni pojawiła się bowiem pleśń. Mówią, że potrzeba będzie co najmniej dwóch lat, zanim domy się osuszą. Na szczęście zima potraktowała nas łagodnie. Siarczyste mrozy mogłyby rozsądzić przysięgnięte wilgoci ściany – przyznaje.

O wydarzeniach z września 2024 roku opowiada dziś ze spokojem. Jednak kiedy za oknem szalał żywioł, zabierając z sobą, co popadnie, różne myśli chodziły mu po głowie. Czy dom wytrzyma taki napór wody, czy nie rozsypie się jak domek z karm? Dlatego kiedy w lipcu znowu przepowiadano ulewne deszcze, z niepokojem śledził prognozy pogody i stany wód. Tak jak pozostali mieszkańcy tych okolic ma również nadzieję, że wreszcie dojdzie do skutku budowa zapory wodnej w Nowych Herzminowach, która będzie skutecznie regulować wody rzeki Opawy. ▲

Janusz Bittmar

Czy „Scheda” to idealny polski serial na długie jesienne wieczory? W tym wydaniu Pop Artu recenzja najnowszego hitu HBO Max, zbierającego bardzo pochlebne opinie w całej Europie. Po raz kolejny w tym roku, na tych łamach, aż chce się krzyknąć: Polska potrafi!

RECENZJE

SCHEDA

HBO Max oszczędnie dawkuje jakość, nie zaśmieca filmowego rynku tonami gniotu, jak robi to konkurencja na Netflixie, dzięki czemu, widząc w ramówce tej stacji streamingowej nową polską produkcję, wiem prawie na pewno, że ten produkt można brać w ciemno.

I dokładnie tak jest z nowym polskim serialem „Scheda” w reżyserii Anny Kazejak, do którego scenariusz napisał Bartosz Janiszewski. Ten rozchwytywany ostatnio scenarzysta maczał palce też w innym, mocno wyczekiwanym serialu, „Breslau”, którego premiera zaplanowana została właśnie dziś, 12 września, w platformie Disney+. Oba serieale wpisują się idealnie w klimat filmowej mody na Polskę, co kwituję z podwójnym zadowoleniem, a raczej podwójną dumą. Skupiając się zaś w tym wydaniu Pop Artu na propozycji HBO Max, jednym tchem trzeba dodać, że „Scheda” po trzech obejrzanych odcinkach imponuje przemysłaną, trzymającą się kupy akcją oraz nietuzinkowymi bohaterami. O ile Francuzi lubią kręcić ostatnio w kółko te same serieale o policjantach walczących z gangami narkotykowymi, w Polsce do ekranu przykuwa zwykła właścicielka nadbałtyckiej firmy handlującej rybami.

Fotogeniczny Hel dawno nie był na ekranie tak ekspresyjny, jak właśnie w serialu Anny Kazejak. Pomyśl, żeby akcje serialu umiejscowić właśnie na tym malowniczym półwyspie nad Bałtykiem, nie był przypadkowy. Kiedy twórcy zastanawiali się, w której części kraju historia rodem ze skandynawskich psychologicznych kryminałów najlepiej się zadomowi, Hel był logicznym wyborem numer 1. Atmosfera unoszących się w powietrzu rodzinnych i biznesowych zagadek, trupy, które wprawdzie nie ściera się gęsto, ale... ściera, na Helu zyskuje na tajemniczości.

Punktem wyjścia serialu jest śmierć Jana Mroza (w tej roli Jacek Koman) – lokalnej legendy i patriarchy, na którego

• Rodzina Mrozów stoczy walkę z własnymi demonami. Chciwość na tej liście zajmuje pierwsze miejsce.

spadek ostrzyli sobie pazury wszyscy członkowie rodziny. Po jego śmierci troje dorosłych dzieci – Hanka (Magdalena Popławska), Paweł (Grzegorz Damiński) i Maciej (Bartosz Gelner) – mają przed sobą nie tylko sprawę spadkową, ale przede wszystkim bolesną konfrontację z własną przeszłością i wzajemnymi relacjami. Z racji tego, że Hanka z Pawłem troszczyli się o ojca w najtrudniejszych chwilach, niejako „z automatu” liczyl, że spadek po ojcu przypadnie właśnie im... Jednak jak to bywa w życiu, nie zawsze wszystko układa się po naszej myśli.

Jeśli po tym krótkim zarysie akcji pomysłeliście, że Bittmar zakochał się w serialach obyczajowych rodem z „Klanu”, nic bardziej mylnego. Twórcy „Schedy” z prostej fabuły opartej na ludzkiej zachłanności stworzyli psychologiczne arcydzieło, którego nie powstydzilby się nawet Bolesław Prus. „Scheda” rozkręca się ospale, jak Hel o poranku poza sezonem turystycznym.

CO SZEPTANE

• Jim Jarmusch wrócił w wielkim stylu.

Zdjęcia: mat. prasowe

Złoty Lew dla Jarmuscha

„Father, Mother, Sister, Brother” w reżyserii uznanego Jima Jarmuscha, tryptyk o rozpamiętaniu rodzinnych więzi, otrzymał Złotego Lwa dla najlepszego filmu podczas sobotniej gali zamknięcia 82. festiwalu w Wenecji. Srebrnym Lwem – Wielką Nagrodą Jury – uhonorowano z kolei „The Voice of Hind Rajab” Kaouthera Ben Hani.

Obraz „Father, Mother, Sister, Brother” to kameralny, poetycki film o relacjach międzyludzkich, czyli temat, który draży w swojej twórczości Jarmusch od niepamiętnych czasów. W filmie zagrali m.in. Tom Waits, Cate

Blanchett, Charlotte Rampling i Vicky Krieps, a więc sami ulubieńcy reżysera. Jarmusch powiedział podczas odbierania nagrody, że przyjmuje statuetkę w imieniu całej obsady i ekipy. – Zgadza się ze stwierdzeniem, że sztuka nie musi odnosić się bezpośrednio do polityki, by była polityczna. Sztuka może uczyć empatii, budować więzi, a to już pierwszy krok do rozwiązania problemów, z którymi się borykamy. Dziękuję za docenienie naszego cichego, spokojnego filmu. Dawniej w tym miejscu Akira Kurosawa odbierał nagrodę za całokształt twórczości. Był starszym człowiekiem, a jednak powiedział, że nadal

Magdaleny Popławskiej („Osiecka”, „Szadź 3”, „Zielona granica”), Grzegorza Damińskiego („Belfer”, „Wataha”, „W głębi lasu”) czy Bartosza Gelniera („Szadź”, „Legiony”, „1670”) warto byłoby dać szansę też innym aktorom. Ale rozumiem, że jednym z warunków, aby załapać się w ambitnym serialu HBO Max, jest właśnie stopień popularności w danym kraju. A wspomniana trójka aktorów należy do polskiej ekstraklasy. Bartosz Gelner skądinąd zagrał w tym serialu również inaczej, niż w „Szadzi”, gdzie wcielił się w poniekąd zmanierowanego policjanta.

Czy Hel posiada aż taką leczniczą moc, żeby uzdrowić ludzkie charaktery? Na to pytanie trzeba będzie zacheć aż do siódmego odcinka. W starym telewizyjnym stylu, czekając niecierpliwie na kolejny odcinek wrzucany do worka HBO Max raz na tydzień. Zresztą cierpliwość jest cnotą zakochanych, a ja zakochałem się w tym serialu od pierwszego wejrzenia. ▲

nie wie, jak robić filmy. Mam podobne odczucia. Uczę się tego za każdym razem – stwierdził wybitny reżyser.

Holubek szykuje ambitny projekt

Zapowiada się kolejna świetna polska produkcja kinowa. Jan Holubek, twórca cenionego serialu „Wielka woda” oraz obrazu, „25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komendy”, szykuje się do nakręcenia ambitnego filmu z czasów II wojny światowej. Zdjęcia do filmu „Dziki, dziki wschód” ruszą w październiku w Polsce i Litwie. Jak czytamy w oficjalnej notatce producentów, akcja filmu będzie się rozgrywać w 1943 r., na terenach okupowanych przez III Rzeszę. Głównym bohaterem jest Martin Wolff, niemiecki urzędnik, który przybywa do odizolowanej wsi, by rozwiłkć tajemnicę zniknięcia żydowskiego prawnika. Jego działalność zakłóca ledwo utrzymywana równowaga między mieszkańcami zmęczonymi wojenną rzeczywistością, skorumpowanymi kolaborantami a nazistowskimi władzami. Jan Holubek do obsady wybrał m.in. Joannę Kulig, Itay Tiran, Roberta Więckiewicza, Piotra Trojan, Jana Białową i Jacka Belera. Za produkcję odpowiadał Bogna Szweczyk-Skupień, Klaudia Śmieja-Rostworowska i Ewa Puszczyńska. Czekamy na efekty. ▲

GŁOSIK

Pierwszoklasiści łapią rytm

Jak wygląda nauka w pierwszej klasie w drugim tygodniu roku szkolnego? W poniedziałek przyjrzelśmy się zajęciom w Polskiej Szkole Podstawowej im. Wisławy Szymborskiej w Wędrynie.

Danuta Chlup

Pierwsza klasa liczy 13 uczniów. W poniedziałek wszyscy byli obecni. Na lekcji języka polskiego dzieci wykonywały zadania związane z rytmem, a pomagały im w tym... kurki i myszka. Lekcję prowadziła wychowawczyni klasy pierwszej, Halina Veit-Podola, pomagała asystentka Nicolette Sumegowa.

Uczniowie najpierw pracowali w ławkach. Otrzymali kartki z pięcioma obrazkami kurek. W rytmie wierszka o kurze dziobiącej ziarenka wykonywali ćwiczenie grafomotoryczne – „dziobali” ołówkami. Dalsza część zajęć odbywała się w kręgu, na dywanie. Nauczycielka rozdała podopiecznym karteczki z obrazkami przedstawiającymi zwierzęta lub przedmioty o dwusylabowych nazwach. Każde dziecko miało powiedzieć nazwę i wyklaskać sylaby. Później dzieci odpowiadały (wszystkie poprawnie), od jakiej głoski zaczynają się ich słowa.

Dalsza część zajęć była muzyczna. Dzieci klaskały w rytm słuchanej melodii, uderzały kubkami o podłogę i wykonywały inne ruchy. Lekcja zakończyła się zabawą z myszką i serkami, trochę podobną do chowanego, a trochę do zgaduj

• Zajęcia rytmiczne z kubkami. Zdjęcia: DANUTA CHLUP

– zgaduli. Jeden uczeń wychodził z panią asystentką za drzwi, pozostali umawiali się, który z serków umieszczonych na tablicy magnetycznej zje myszka. Powracające dziecko zgadywało, który serek koledzy i koleżanki wybrali.

Po dzwonku na dużą przerwę dzieci wzięły śniadania przyniesione z domu. Pomiędzy jednym a drugim kęsem większość z nich chętnie odpowiadała na moje pytanie, co im się w szkole podoba. Oto odpowiedzi: „pani nauczycielka” (Terezka, Kira, Esterka), „jak się bawimy” (Wiktor), „koleżanki” (Michael), „jak malujemy” (Natalia), „jak się bawimy i pracujemy” (Albert), „klocki Lego” (Maty), „w klasie” (Artur), „wszystko” (Adelka).

Pani Halina wyjaśniła, na czym polegają zajęcia w pierwszych tygodniach roku szkolnego.

– Na razie mamy lekcje początkowe, adaptacyjne. Ćwiczymy rączkę, uczymy się prawo-lewej orientacji. Mieliśmy lekcję o leniwej, czyli leżącej ósemce, wtedy wykonywaliśmy ćwiczenia lewą i prawą ręką. Jest to tak zwana metoda Dennisona, która uaktywnia obie półkule mózgowe. Pomaga dzieciom, które mają problemy z grafomotoryką, dzieciom z ADHD, ale myślę, że idealnie się sprawdzi również u pozostałych uczniów, którzy nie mają tych problemów. Dla dzieci bardzo ważny jest także rytm, to później pomaga w czytaniu – dodała pani Halina.

E-mail: danuta.chlup@glos.live

Pisząc do nas, podaj swój wiek, klasę i adres szkoły, do której uczęszczasz. Prosimy o nadsyłanie listów o objętości do 2000 znaków ze spacjami.

GŁOSIK I LUDMIŁKA

Skrzaty robią zakupy

Głosik był bardzo głodny po porządkowaniu o g r ó d k a. Wrócił do domu, umył ręce, zajął do lodówki i... o mało się nie załamał. Półki były puste, jeśli nie liczyć małego kawałka masła i resztki mleka w kartonowym pudle.

– Ludmiłko, musimy zaraz pobeć po zakupy, bo umrzemy z głodu! – zawołał dramatycznie.

– Mogłabym ugotować kaszę, gdybyśmy przynajmniej mleka mieli więcej. Jest schowana w kuchennej szafce – powiedziała Ludmiłka. – Wyskocz po mleko. – Nie przepadam za kaszą – Głosik się skrzywił. – Idziemy na zakupy.

W sklepie Głosik z miną wygłodniałego wilka rozglądał się po półkach. Miał wrażenie, że na wszystko ma ochotę: na ser biały i żółty, na szynkę, sałatkę ze śledziem, na jogurty różnego rodzaju... Wkładał do koszyka jedną rzecz za drugą, bez namysłu. Wózek zakupowy (taki dla dzieci, skrzaty nie dałyby rady jeździć z dużym) wkrótce był pełny.

Ludmiłka krytycznie się temu przyglądała.

– Skoro robisz, Głosiku, zapas na miesiąc, to może mógłbyś sprawdzić terminy przydatności – zaproponowała.

Głosik się zatrzymał i przyjrzał się stercie pudełek, słoików i innych opakowań. Zrobił niepewną minę.

– Wiesz co, Ludmiłko, może nie będziemy tego wszystkiego brali? Może na niektóre z tych potraw później wcale nie będziemy mieli ochoty... A szkoda byłoby, gdyby się zmarnowały.

Na oczach ośmupiałej Ludmiłki i niezbyt zadowolonej ekspedientki zaczął roznosić artykuły z powrotem na ich miejsce. W końcu w wózku został tylko karton mleka, mały chleb i serek do smarowania.

Jutro na śniadanie będziemy mieli chleb z masłem i serkiem. A dzisiaj wieczorem moglibyśmy ugotować tę kaszę, o której mówiłaś – uznał Głosik.

(dc)

CO W BIBLIOTECE PISZCZY

Bibliotekarz František Šymczysko z Biblioteki Miejskiej przy ul. Havlíčka w Czeskim Cieszynie poleca nowości książkowe dla najmłodszych czytelników.

Na stosiku pachnących nowością książek króluje „Zjawa na zamku w Łajsku Dolnym” Justyny Bednarek – zabawna i wciągająca opowieść z serii „Czytam sobie”. O czym jest ta napisana prostym językiem historia? W Łajsku Dolnym stoi zamek, a w nim strasz – czy może... śmiesz? Prawie każdy mieszkaniiec widział lub słyszał coś niesamowitego. Okazuje się, że również dorośli miewają bujną wyobraźnię.

„Kocham Cię, Tato” Katarzyny Biegańskiej jest wzruszającą książką o bliskości i rodzinie. Bohater książki opowiada o swoim dorastaniu pod czułą opieką taty. Miłość ojca pokazana jest w codziennych drobiazgach – przy wspólnej zabawie, kąpieniu czy karmieniu.

„Pięknie się różnimy” Tracey Turner – to mądra i kolorowa historia o tym, jak wspólnie jest być sobą. Autorka zaprasza dzieci do

Fot. FRANTIŠEK ŠYMCZYSKO

niezwykłej szkoły, gdzie wśród uczniów nie ma dwojga takich samych dzieci. Różnią się wyglądem, charakterem, zdolnościami. Jedni są mniej sprawni, inni wolniej się uczą, jeszcze inni pochodzą z odległych stron, inaczej się ubierają lub mówią z obcym akcentem.

(dc)

RUSZA KOLEJNA EDYCJA KONKURSU CZYTELNICZEGO

I znów te walizki...

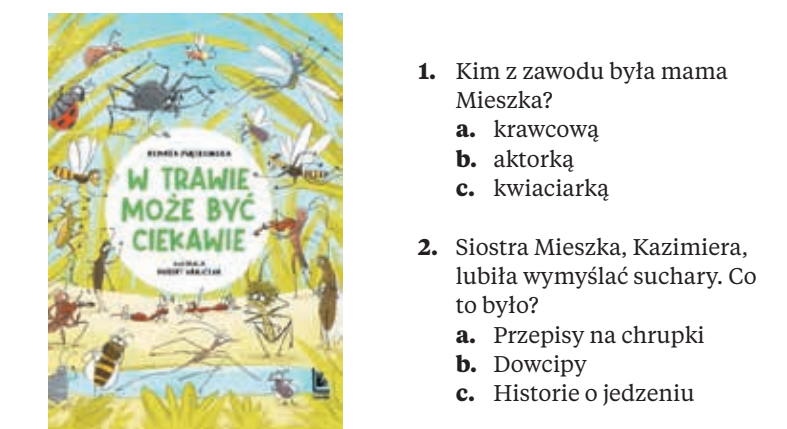
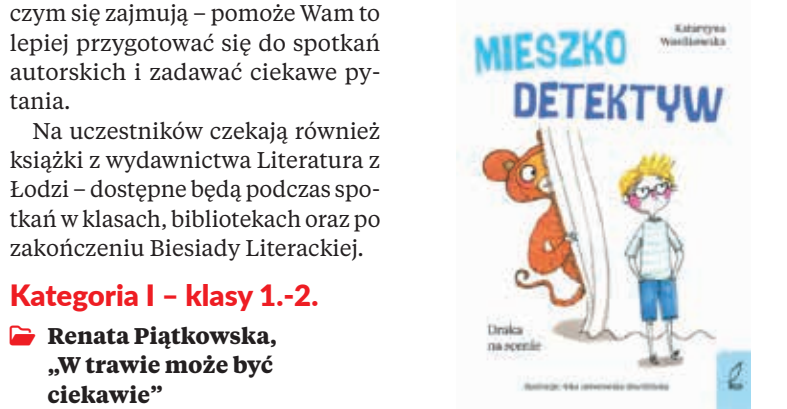
Drodzy Młodsi Czytelnicy, z radością zapraszamy Was do udziału w kolejnej edycji jesiennej konkursu czytelniczego „Z książką na walizkach”. Tradycyjnie przygotowaliśmy trzy kategorie konkursowe – dla każdej z nich znajdziecie szczegółowe informacje i instrukcje. 18. edycja konkursu jak zwykle zostanie przeprowadzona we wszystkich polskich szkołach podstawowych na Zaozlu oraz niektórych bibliotekach – spotkania odbędą się od 20 do 21 października, a w środę 22 października zaprosimy do Ośrodka Kulturalno-Społecznego „Strzelnica” na uroczystą Biesiadę Literacką dla uczestników kat II – klasy 3.-5., którzy poprawnie odpowiedzą na pytania konkursowe.

W tym roku zaprosiliśmy następujących gości: Agnieszkę Frączek, Reginę Golińską-Barancewicz, Izabelę Michtę, Joannę Olejarczyk, Joannę Jurgatę-Jureczkę, Grzegorza Kasdepke oraz Pawła Wakulę. Warto wcześniej sięgnąć po ich książki, poszukać informacji o tym, co piszą i czym się zajmują – pomoże Wam to lepiej przygotować się do spotkań autorskich i zadawać ciekawe pytania.

Na uczestników czekają również książki z wydawnictwa Literatura z Łodzi – dostępne będą podczas spotkań w klasach, bibliotekach oraz po zakończeniu Biesiady Literackiej.

Kategoria I – klasy 1.-2.

Renata Piątkowska, „W trawie może być ciekawie”

Po przeczytaniu książki przygotuj ilustrację do jednego z opowiadań o owadach. Możesz rysować,

Organowa ucztą we Fryszttacie

We wrześniu Karwina ponownie zamienią się w zabytkowym kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego we Fryszttacie odbywa się 21. edycja festiwalu „Karwińskie Organy”, który od lat przyciąga wybitnych artystów z Polski i Czech oraz publiczność spragnioną spotkaniem z wyjątkowym brzmieniem tego królewskiego instrumentu. Koncerty odbywają

- a. Małpkę Czi-Czi
- b. Prosię Geb-Geb
- c. Papugę Polineję

- 4. Napisz, czym zajmuje się inspicjent?

Paweł Wakula, „Jak zostałem królem. Bolesław Chrobry”

- 1. Jak nazywała się siostra Bolesława Chrobrego?
 - a. Zdzisława
 - b. Świętosława
 - c. Dobrosława

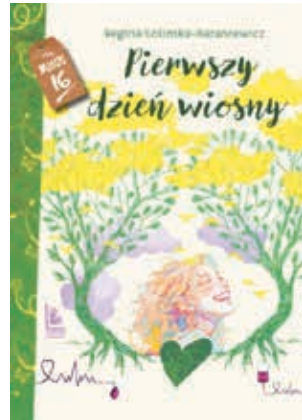
- 2. Skąd wzięła się nazwa miesiąca czerwiec?
 - a. Od czerwonych zachodów słońca
 - b. Od czerwonych kwiatów
 - c. Od robaczek zwanych czerwcami

- 3. Ulubione słodycze w czasach Bolesława Chrobrego
 - a. Miód i suszone owoce
 - b. Chipsy i orzeszki
 - c. Czekoladki i pierniczki

- 4. Napisz, co oznacza „chrobry”?

Izabela Michta, Asia Olejarczyk, „Tylko się nie rozłączaj”

- 1. Jak miał na imię kolega, z którym Franek siedział w ławce
 - a. Dominik
 - b. Hubert
 - c. Dima
- 2. Co oznacza powiedzenie „gęba na kłódkę”
 - a. Nie mówić przy jedzeniu
 - b. Nie kłamać
 - c. Milczeć, nie zdradzić tajemnicy

- 3. Dokąd przenieśli się Julka i Franek, żeby dzięki teleportacji odwiedzić autorów książki „13-piętrowy domek na drzewie”?
 - a. Austria
 - b. Australia
 - c. Argentyna

- 4. Z kim (z jakim bohaterem) chcielibyście się spotkać za pomocą teleportacji i dlaczego?

Kategoria III – klasy 6.-9.

Regina Golińska-Barancewicz „Pierwszy dzień wiosny”

Barbara Kosmowska, „Maraton uczyć”

Katarzyna Ziemiańska, „Enigma. Tajna misja Mariana Rejowskiego”

Sugerujemy czytelnikom z klas 6.-7. książkę: Katarzyny Ziemiańskiej „Enigma. Tajna misja Mariana Rejowskiego”.

Wybierz jedną z trzech zaproponowanych książek (albo przeczytaj wszystkie, jeśli masz ochotę) i opisz swoje wrażenia po lekturze. Nie musisz pisać piórem, ale koniecznie odręcznie na kartce formatu A4, żądnych komputerowych wydruków!

Co napisać? Podziel się swoimi przemyśleniami – jak czułeś/aś się podczas czytania? Czy książka ci się podobała, czy może nie do końca trafiła w twój gust? Co cię poruszyło, co rozbawiło albo zaskoczyło? Jeśli znasz inne książki tego autora, możesz o nich śmiało wspomnieć. Pamiętaj – nie chodzi o streszczenie, ale o twoje własne odczucia i opinię.

Autorzy najciekawszych prac zostaną zaproszeni na śniadanie literackie do kawiarni Avion w Czeskim

Cieszynie. Prace należy przesać do 5 listopada.

Rysunki, odpowiedzi i prace pisemne z danymi uczestnika konkursu (imię, nazwisko, klasa, szkoła) prosimy wysyłać na adres:

Oddział Literatury Polskiej Biblioteka Regionalna Karwina Masarykovo Nám. 9/7 733 01 Karviná-Fryštát

Można je też dostarczyć do księgarni Klub Polskiej Prasy i Książki na ulicy Čapka w Czeskim Cieszynie.

W imieniu organizatorów życzymy wam dobrej zabawy.

Bibliotekarki z Karwiny

• W najbliższą niedzielę, 14 września, publiczność usłyszy Viktora Darebného, czeskiego organistę i kompozytora.

Fot. ARC

solistki Teatru Morawskiego w Ołomuńcu.

Jak zaznaczają organizatorzy, festiwal „Karwińskie Organy” to okazja do poznania bogactwa muzyki organowej w mistrzowskich inter-

pretacjach. Niezmiennym atutem wydarzenia pozostaje także miejsce – historyczny kościół we Fryszttacie, którego akustyka wydobywa pełnię brzmienia monumentalnych organów.

(klm)

Nauka i bycie razem – na wycieczce, spacerze i na plaży

Zielona Szkoła nad Bałtykiem, flagowy projekt Kongresu Polaków w RC, umożliwia ósmoklasistom wszystkich polskich szkół na Zaoziu bliżej poznać Polskę, wybrzeże Bałtyku i jego atrakcje. Każda wycieczka czy nawet spacer po bliskiej okolicy ma w sobie elementy lekcji historii, geografii, języka polskiego czy biologii. Zielona Szkoła została dofinansowana przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego ze środków budżetu państwa.

Danuta Chlup

Pierwszy turnus tegorocznej Zielonej Szkoły rozpoczął się w poniedziałek w ośrodkuczasowym VIS w Jastrzębiej Górze. Uczestniczą w nim ósme klasy podstawówek z Czeskiego Cieszy-na, Hawierzowa-Błędowic, Karwiny-Frysztatu, Lutyni Dolnej i Su-chej Górnej. Jak przekonałam się na miejscu, już w środę – trzeciego dnia pobytu – uczniowie pełni byli wrażeń i spostrzeżeń. Pełni energii korzystali z uroków plaży, boiska, wycieczek i spacerów. Przed sobą mieli kolejnych sześć dni z wieloma zaplanowanymi atrakcjami.

Nadmorska piękność na północy

Jastrzębia Góra jest bardzo atrakcyjną miejscowością położoną na klifie, pełną zieleni, z punktami widokowymi, długimi i szerokimi piaszczystymi plażami, lasem, ale też rozbudowaną bazą turystyczno-gastronomiczną. Znajduje się tam „Gwiazda Północy”, czyli kamień ustawiony w miejscu najbardziej wysuniętej na północ linii brzegowej polskiego wybrzeża. Przyjeżdżająca tu młodzież z Zaozlia może się na własne oczy przekonać, że polskie morze jest atrakcyjne.

Wystarczy udać się na dłuższy spacer, aby wzbogacić i uzupełnić swoją wiedzę. W środę po śniadaniu jedna z grup udała się do Lisiego Jaru, druga do latarni morskiej na przylądku Rozewie.

Lisi Jar jest leśnym wąwozem o stromych zboczach, a zarazem jedną z alternatyw dla licznych zejść z klifu na plażę, które zwykle mają charakter szerokich drewnianych schodów i pomostów. Przed wejściem do wąwozu, przy promena-dzie, stoi obelisk, zakończony u góry kulą i orłem wzbijającym się do lotu.

Cały wąwóz liczy 350 metrów długości, w najgłębszym miejscu aż 50 metrów wysokości, ponieważ cała Jastrzębia Góra jest na klifie, wysoko położona. Kiedyś wąwóz miał dziesięć kilometrów – mówiła uczniom Beata Brzóska, nauczycielka Polskiej Szkoły Podstawowej w Czeskim Cieszynie, zwracając uwagę, jak morze, poprzez erozję, zmienia wybrzeże.

Jak to z królem było...

Obelisk ustawiono w tym miejscu po przyłączeniu Pomorza do Polski w 1920 roku. Z jego dalszą historią oraz ciekawostką historyczną związaną z królem polskim Zygmuntem III Wazą uczniowie zapoznali się bezpośrednio w Lisim Jarze. Stoi tam figura monarchy, powstała stosunkowo niedawno podczas pleneru rzeźbiarskiego.

Wanda Folwarczna, nauczycielka historii w podstawówce w Su-chej Górnej, wprowadziła uczniów w kontekst historyczny. Wyjaśniła, że

wspomniany władca należał do królów elekcyjnych, czyli wybieranych. – Nastaly czasy, kiedy w Polsce króla wybierała szlachta. I wybra-no Zygmunta III Wazę z obcej, bo szwedzkiej dynastii. Dlaczego? Pod-powiem: jego matką była Katarzyna Jagiellonka – opowiadała. – Ale były problemy, także na tle religijnym, ponieważ Szwecja była państwem protestanckim, a Polska katolickim. Zygmunt III Waza był królem i pol-skim, i szwedzkim, lecz w pewnym momencie w Szwecji odebrano mu koronę. Wyruszył tam, by ją odzyskać. To mu się nie udało, a w cza-sie powrotu tu rozbił się jego statek. Kiedy będziecie się tego uczyli na historii, przypomnieć sobie, że tu byliście, że tu stał ten obelisk.

Nauczycielki nie tylko wyjaśniały i informowały, ale także domagały się od uczniów „ruszenia głową” i odpowiedzi na powiązane pytania, na przykład o szwedzki potop.

– Armia szwedzka załapała Polskę jak potop. Potop kojarzy się nam z pewnym pisarzem i jego utworem. Który to pisarz? – zwracała się do młodzieży Beata Brzóska. A gdy zabrzmiało nazwisko Sienkiewicza, nie odpuszcila, lecz pytała o kolej-ne części „Trylogii”. Zwróciła także uwagę na otaczającą przyrodę, na bardzo stary bukowy las.

Ciekawe jest nie tylko zdarzenie upamiętnione przez obelisk, lecz także jego własna historia. W 1939 roku został pozbawiony orla i tablicy. Tablicę przechowali przez wojnę miejscowi Kaszubi i po jej zakończe-niu wróciła na miejsce. Orzeł stanął na kuli dopiero w 1996 roku.

Latarnik i pisarz

Druga grupa uczestników Zi-elonej Szkoły udała się w tym czasie do latarni morskiej na przylądku Rozewie. Tu także mieli okazję do poglądowej lekcji historii i polskiej literatury. Obiekt stoi przy ulicy Leona Wzorka, który w okresie międzywojennym był przez 19 lat latarnikiem. W 1939 roku został zamordowany przez hitlerowców. Sama latarnia nosi natomiast imię Stefana Żeromskiego. To również nie przypadek – pisarz w latach 20. ub. wieku odwiedzał Rozewie i po-dobno pomieszkiwał nawet w lator-ni. W jej wnętrzu znajduje się małe Muzeum Latarni Morskich, na dzie-dzińcu stoi pomnik Żeromskiego. Z tarasu latarni roztaczają się piękne widoki, można stamtąd podziwiać Jastrzębią Górę, Władysławowo i morską panoramę.

»Tu zaczyna się Polska«

Uczestnicy Zielonej Szkoły jeżdżą także na wycieczki autokarowe w bardziej oddalone miejsca. Już we wtorek, drugiego dnia pobytu, uczniowie z Czeskiego Cieszy-na i Su-chej Górnej udali się ze swoimi opiekunami na Hel. Idąc leśnym szlakiem fortyfikacji, przypominają-cym, że Hel był w 1939 roku najdłu-dziej broniącym się skrawkiem Polski, dotarli na sam cypel i zrobili sobie zdjęcia przy kamiennym obelisku z

• Chłopcy przepadają za grami z piłką na plaży.

• Dziewczyny na tarasie widokowym Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni.

• Na plenerowej wystawie Muzeum Marynarki Wojennej.

tablicą „Tu zaczyna się Polska”. Jednym z celów wycieczki było słynne helskie fokartium, natomiast w drodze powrotnej grupa zatrzymała się w Jastarni, by pospacerować po tamtejszym molo.

Tymczasem ósmoklasiści z Karwiny, Hawierzowa-Błędowic i Lutyni Dolnej zwiedzali pod opieką nauczycieli kaszubski skansen w Szymbarku oraz Gdynię. W portowym mieście obejrzelni Muzeum

Marynarki Wojennej i Gdyńskie Akwarium. W muzeum poznali m.in. zbrojownię, świat dawnych żaglowców oraz ekspozycję plenerową, na której wystawione są m.in. śmigłowce, armaty i rakiety.

• Morski świat w Akwarium Gdyńskim.

• Pierwsze stanowisko gry terenowej.

• Łamanie głów nad łamigłówkami. Zdjęcia: DANUTA CHLUP

Gdyńskie Akwarium przybliżyło młodzieży świat ryb i morskich ssaków żyjących w różnych strefach klimatycznych i geograficznych. Była strefa bałtycka, zimnych wód północnego Atlantyku, rafa koralowa, Amazonia. Jak wynika z zamieszczonych obok wypowiedzi uczniów, podmorski świat w Gdyńskim Akwarium dla wielu z nich uplasował się w czołówce atrakcji Zielonej Szkoły.

W czwartek, gdy żegnałam już Zieloną Szkołę, grupy z Hawierzowa, Karwiny i Lutyni pojechały do Gdańska, aby zwiedzić miasto, Muzeum II Wojny Światowej i tramwajem wodnym udać się na Westerplatte. Uczestnicy z Czeskiego Cieszy-na i Su-chej Górnej mieli w programie Szymbark i Gdynię.

Mysleć i działać razem

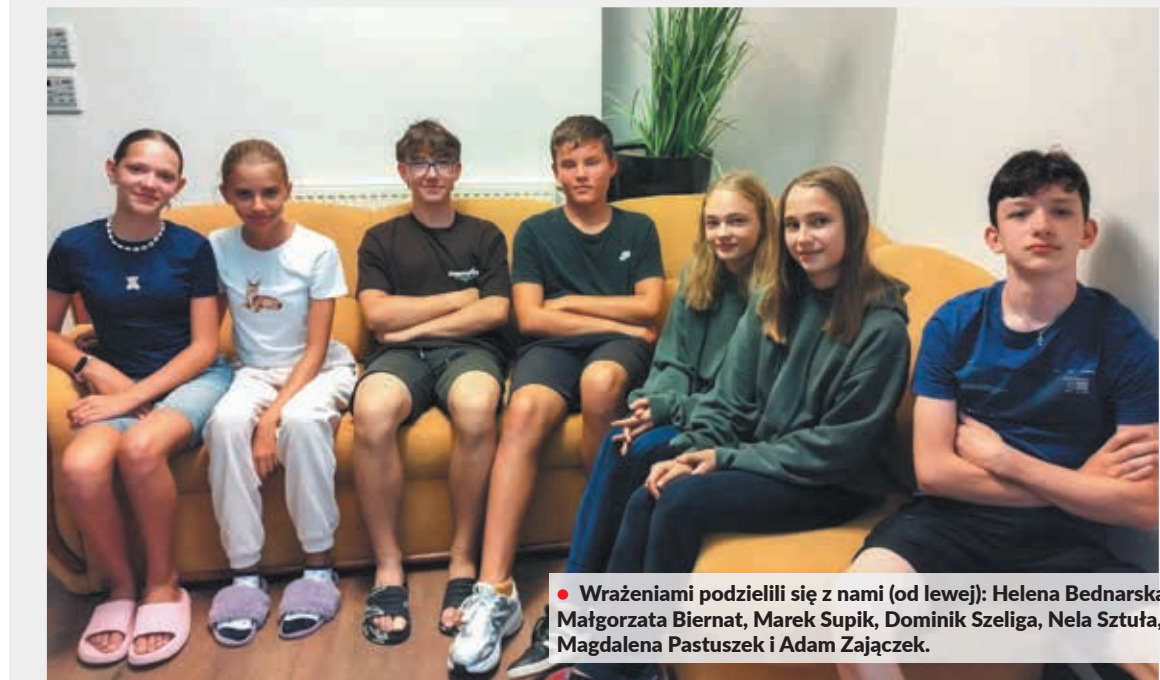
Na Zielonej Szkole nie mniej ważne od zwiedzania, poznawania Polski i jej historii, jest ruch na świeżym powietrzu, wspólna rozrywka, integracja w ramach klas, jak i poznawanie koleżanek i kolegów z innych szkół. W środę po południu odbyła się gra terenowa, na piątek jest zaplanowana turniej sportowy.

Gra terenowa zorganizowana i prowadzona przez kierowniczkę turnusu Natalię Niemczyk odbywała się na plaży i w przyległym lesie. Składała się z sześciu dość oddalonych od siebie stanowisk, zatem gra była jednocześnie spacerem wzdłuż wybrzeża. Jednym z celów była integracja międzyuczniowa, uczestników podzielono, drogą losowania, na dziesięć drużyn. Na wykonanie każdego zadania miały one określony czas, a były to zadania, które wymagały uzgodnienia wspólnej strategii. Trzeba było na przykład usypać z piasku górkę, która pokryła by cały wetknięty w piasek patyk, ułożyć napis „Bałtyk” z patyków, kamieni czy innych materiałów znalezionych na plaży, tak ustawić dziewięć osób, aby dotykały podłóża czterema stopami i pięcioma dłońmi. Były także łamigłówki do rozwiązania czy też przedmioty do zapamiętania – tych ostatnich było 29, dlatego warto było podzielić się nimi pomiędzy sobą w ramach drużyny.

Każda klasa ma swój wieczór

Wieczorem, po zakończeniu wspólnego programu, nauczyciele prowadzili spotkania integracyj-

ANKIETA

Co jest najfajniejsze na Zielonej Szkole?

W środę wieczorem uczestnicy Zielonej Szkoły nad Bałtykiem mieli za sobą dopiero trzy dni pobytu nad polskim morzem, jednak zdążyli już nazbierać mnóstwo spostrzeżeń i wrażeń. Niektórzy podzielili się nimi z naszą gazetą.

Helena Bednarska, Czeski Cieszyn

Bardzo fajnie, że akurat trafiliśmy na dobrą pogodę. Możemy często przebywać na plaży i pozwiedzać okolicę, to jest naprawdę bardzo ładne miejsce. Byliśmy już także na Helu, tam najbardziej podobało mi się fokartium.

Małgosia Biernat, Czeski Cieszyn

Najbardziej mi się tu podoba to, że możemy często być na plaży i możemy tam grać, w co chcemy – na przykład w siatkówkę czy piłkę nożną. Możemy tam być nawet przez dwie godziny.

Marek Supik, Sucha Górna

Bardzo mi się podobało w Lisim Jarze i przygoda króla Zygmunta III Wazy, o której panie z nami rozmawiały, o tym, jak rozbili się jego statek. Podoba mi się także wolny czas na plaży.

Dominik Szeliga, Lutynia Dolna

Podoba mi się bardzo ta plaża. Dzisiaj tu na przykład graliśmy w piłkę nożną. W Akwarium widziałem różne ciekawe ryby, na przykład sandacza – należały do ryb, które najbardziej lubię jeść. Ogólnie lubię ryby.

Nela Sztuła, Karwina

Bardzo podoba mi się to, że jesteśmy tu z klasą, porządnie się zaprzyjaźniliśmy, to jest nasz najdłuższy wspólny wyjazd. Podobała mi się wczorajsza dyskoteka oraz dzisiejsza gra terenowa, ta była naprawdę super.

Magdalena Pastuszek, Karwina

Gra terenowa była super, pięknie było wczorajsze Akwarium w Gdyni. Pięknie wyglądała na przykład biała ośmiornica, która jak gdyby świeciła w wodzie, podobała mi się różnorodność ryb, także z innych krajów. To było bardzo ciekawe.

Adam Zajączek, Hawierzów-Błędowice

Najbardziej mi się podobało morze, bo lubimy z kolegami skakać w fale przy brzegu, morze jest ciepłe, piękne są zachody słońca. Wycieczki też są super, bardzo mi się podobała Gdynia, gdzie byliśmy w Akwarium.

ne w swoich klasach. To, zdaniem pedagogów, także ważny element wyjazdu.

– Uczniowie mojej klasy znają się już bardzo dobrze, lecz fajnie jest spędzać wspólnie czas poza szkołą, w innych warunkach, trochę doszłifować swoją samodzielność. Niektóre osoby, które w klasie nie mogą sobie znaleźć kolegów, tu, w innych sytuacjach, znajdując wspólny język z innymi, mogą się wykazać wiadomościami i umiejętnościami, które w klasie nie są tak bardzo widoczne. W grze terenowej mieli okazję współpracować także z innymi, nie tylko w swoim gronie, to jest również bardzo ważne, aby umieć się komunikować – podsumowała atuty nauczycielka Ewa Cielecka z karwińskiej podstawówki. Przed kolacją usiadła z dziewczynami ze swojej klasy na ławeczkach w ogrodzie ośrodka i śpiewała z nimi przy gitarze piosenki ze sprawdzonego śpiewniczka, przygotowanego na Zieloną Szkołę już przed dwunastu laty. – Wieczór to także czas na porozmawianie o pro-

blemach nastolatków, rozwiązujemy różne sprawy. Albo po prostu porozmawiamy, pośmiejemy się razem. To także jest ważne – dodała.

Krystyna Paląskowa, wychowawczyni ósmej klasy w Hawierzowie-Błędowicach, zwołała wieczorem trzynastkę swoich uczniów do jed-

nego z pokoi. Zdradziła swój plan: – Mam przygotowaną taką grę, w której każdy będzie rzucał kostką. Kto wyrzuci od 1 do 3 oczek, powie, co mu się dzisiaj podobało, kto więcej, co mu się nie podobało. Na ten temat będziemy prowadzili rozmowę. ▀

SPORT

Angielski tydzień

MŚLF SLOVÁCKO B – TRZYNIEC 0:5

Do przerwy: 0:2. Bramki: 47., 52. Omasta, 38. Dedič, 72. Bolf, 85. Chukwudi. **Trzyniec:** Murin – Brak, Krakovčík, Dadak – Vlachovský (46. Kowalczyk), Zinhasović (46. Slaměna), Machuča, Bolf – Omasta, Dedič (75. Cienciala), Nguyen (56. Chukwudi). Piłkarski środek tygodnia da się lubić, tym bardziej, kiedy nasze drużyny grają koncertowo. To trzeba z rzędu wygrała ekipy Tomáša Hejduška w tym sezonie.

KARWINA B – POLANKA 1:2

Do przerwy: 1:2. Bramki: 13. Cadu – 2. Rubý, 30. Mikulenka. **Karwina B:** Schovanec – Bržóska (70. Akinwande), Němec, Drobek, Motýčka – Nwachukwu, Lidah (64. Graf) – Zięba (64. Vavřík), Cadu, Lawali – Duda. Ostatni zespół trzecioligowej tabeli poprowadził do meczu Marek Bieleń. Nowe pomysły nowego trenera w obliczu błędów, jakie popełniali piłkarze, na niewiele się zdały. **W innych meczach 17. kolejki:** Hulczyn – Uniczów 0:2, S. Brno – Witkowice 3:2, Hlubina – Blansko 0:4, Zlín B – Frydek-Místek 1:1, Hranice – Vrchovina 2:0, Z. Brno B – Wsećin 3:0, Hodonín – Ołomuniec B 3:3. **Lokaty:** 1. Trzyniec 17., 2. Ołomuniec B 16., 3. F-M 14.,... 18. Karwina B 0 pkt.

OFERTA

PIŁKA NOŻNA – CHANCE LIGA: Baník Ostrawa – Liberec (sob., 15.00), Slavia Praga – Karwina (sob., 18.00). **MŚLF:** FK Trzyniec – Z. Brno B (sob., 10.15), Slovácko B – Karwina B (niedz., 10.15). **IV LIGA-gr. F:** Wracimów – Cz. Cieszyń (dziś, 16.30), Stonawa – Bogumin (sob., 16.00), Hawierzów – Szumperk (niedz., 10.15). **V LIGA:** Karniów – Sl. Orłowa (niedz., 15.00), Witkowice B – Olbrachcice (niedz., 16.00). **VI LIGA-gr. B:** Dobratice – Bystrzyca, Śmitowice – Cierlicko 2022, Ticha – Jabłonków, Ostrawica – L. Piotrowice (sob., 16.00), Libhošť – Sucha G. (niedz., 16.00). **VII LIGA-gr. C:** Datynie D. – Sedliszce (sob., 10.15), Żuków G. – Niebory, Śn Hawierzów – Łąki, B. Orłowa – Luczyna, Wacławowice – Dzieńmorowice, Oldrzychowice – Dobra (sob., 16.00), Nydek – Wędrzyna (niedz., 16.00). **VIII LIGA-MP KARWIŃSKIEGO:** Dąbrowa – G. Hawierzów, B. Rychwałd – Hawierzów B, Lutynia D. – V. Bogumin (sob., 16.00), G. Błędowice – Cierlicko 2022 B, Wierzniovice – I. Piotrowice (niedz., 16.00). **VIII LIGA-MP FRYDEK-MISTEK:** Mosty k. J. – Bukowice, Gnojnik – Milików (sob., 16.00), Toszonowice – Nawise (niedz., 14.00), Piosiek – Śmitowice B (niedz., 16.00).

HOKEJ – EKSTRALIGA: Trzyniec – Liberec (niedz., 17.00).

Hokej totalny na otwarcie sezonu

Hokejowe wakacje dobiegły końca. W środę w Werk Arenie regularnej porcji wrażeń doczekali się fani Stalowników Trzyniec, dopingujący swoich idoli w 1. kolejce nowego sezonu Tipsport Ekstraligi przeciwko ekipie Ołomuńca. Komplet punktów zgarnęli zastruszenie gospodarze i to różnicą klasy, demolując rywala 8:2. Znakomicie rozpoczęli sezon również hokeiści Witkowic, którzy pokonali na wyjeździe Karlowe Wary 7:4.

Janusz Bittmar

Pokazówka Trzyńca

Stalownicy Trzyniec po soczystym okresie przygotowawczym, ukoronowanym wygraną w sprawdzianie generalnym ze Slovanem Bratisława, w środę ruszyli do walki o konkretną stawkę. Podopieczni trenera Zdenka Motáka pokazali w meczu z Ołomuńcem pełnię swoich możliwości – zarówno hokejowych, jak też mentalnych. Gospodarze przegrywali od 2. minuty z kija Navrátila, ale zimny kubiś wylany na ich głowy zadziałał niczym podwójne espresso wypite przed północą. W 10. minucie wyrównał Hudáček, a na wstępie drugiej tercji na listę strzelców wpisali się też Adámek i Daňo. Adámek trafił z niebieskiej linii po sprytnej wrzutce, którą ołomuniecki bramkarz rozszyfrował zbyt późno, a Daňo uderzył bezpośrednio spod bramki Hanaków, w swoim typowym „pitbullowym” stylu. Drużyna ołomunieckich Kogutów w drugiej odsłonie tylko raz zdołała zareagować na wysokie tempo Stalowników, kontaktową bramkę w 34. minucie zdobył Nahodil. Znakomitą drugą tercję w wykonaniu gospodarzy przypieczętowali celnymi trafieniami M. Kovařík i Flynn – dla Flynna pożykanego do Trzyńca z Libereca było to premierowa bramka w barwach nowej drużyny.

Goście wprowadzie elegancko poruszał się po tafli, ładnie wyprowadzał akcje, ale tylko do strefy obronnej Bogumin (sob., 16.00), Hawierzów – Szumperk (niedz., 10.15). **V LIGA:** Karniów – Sl. Orłowa (niedz., 15.00), Witkowice B – Olbrachcice (niedz., 16.00). **VI LIGA-gr. B:** Dobratice – Bystrzyca, Śmitowice – Cierlicko 2022, Ticha – Jabłonków, Ostrawica – L. Piotrowice (sob., 16.00), Libhošť – Sucha G. (niedz., 16.00). **VII LIGA-gr. C:** Datynie D. – Sedliszce (sob., 10.15), Żuków G. – Niebory, Śn Hawierzów – Łąki, B. Orłowa – Luczyna, Wacławowice – Dzieńmorowice, Oldrzychowice – Dobra (sob., 16.00), Nydek – Wędrzyna (niedz., 16.00). **VIII LIGA-MP KARWIŃSKIEGO:** Dąbrowa – G. Hawierzów, B. Rychwałd – Hawierzów B, Lutynia D. – V. Bogumin (sob., 16.00), G. Błędowice – Cierlicko 2022 B, Wierzniovice – I. Piotrowice (niedz., 16.00). **VIII LIGA-MP FRYDEK-MISTEK:** Mosty k. J. – Bukowice, Gnojnik – Milików (sob., 16.00), Toszonowice – Nawise (niedz., 14.00), Piosiek – Śmitowice B (niedz., 16.00).

W trzeciej tercji gospodarze kontynuowali hokej totalny. Na 6:2 po-

● Pierwszą bramkę w sezonie dla Trzyńca zdobył Libor Hudáček (z lewej). Fot. hcoecjari

TRZYNIEC – OŁOMUNIEC 8:2

Tercje: 1:1, 4:1, 3:0. **Bramki i asysty:** 10. Hudáček (Daňo, Marinčin), 24. Adámek (M. Růžicka), 26. Daňo (Kundrátek, D. Musil), 36. M. Kovařík (Nedomlel, Cienciala), 40. Flynn (Nestrašil), 42. Cienciala (Hudáček, O. Kovařík), 46. Daňo, 54. Vrána (Dravecký, Roman) – 2. Navrátil (Fridrich), 34. Nahodil (Matys, Kusko). **Trzyniec:** Kaceti – Adámek, Marinčin, D. Musil, Kundrátek, Jank, J. Galvas, Nedomlel – M. Růžicka, Nestrašil, Flynn – Kurovský, Hudáček, Daňo – Cienciala, M. Kovařík, O. Kovařík – Hrehorčák, Vrána, Roman – Dravecký.

K. WARY – WITKOWICE 4:7

Tercje: 2:3, 1:3, 1:1. **Bramki i asysty:** 13. Koffer (Dello), 16. O. Beránek (Jaks, Černoč), 39. O. Beránek (Mikyska), 60. Jones (Egle) – 8. Leahy (Hauser), 13. Abdul (Nellis, Yetman), 18. Nellis (J. Zbořil), 21. Yetman (Nellis, Kalus), 24. Yetman (Nellis), 39. Kalus (Křažko, Zdráhal), 51. Yetman (Nellis). **Witkowice:** Hrachovina – Demel, J. Zbořil, Leahy, Křažko, Auvitu, Budík, Port – Kalus, Nellis, Yetman – Abdul, Hrivík, Řehák – Hladoník, Hanzl, Zdráhal – Bambula, Příbýl, Hauser – Lednický. **W innych meczach 1. kolejki:** Cz. Budziejowice – Sparta Praga 2:3, Liberec – Pilzno 1:3, Pardubice – Hradec Kr. 7:1, Kladno – Ml. Bolestaw 1:2, K. Brno – Litwinów 4:2. **W najbliższej kolejce:** Witkowice – Kladno (dziś, 17.30), Sparta Praga – Trzyniec (dziś, 18.30).

Głodni bramek

Trenerzy naszych drużyn nie szczędziłi pochwał pod adresem swoich podopiecznych. – Cieszę się, że nawet dysponując komfortowym prowadzeniem cały czas graliśmy ofensywny hokej i wciąż byliśmy głodni bramek – stwierdził szkoleniowiec Trzyńca

Zdeněk Moták. W Ostrawie widać z kolei dobrą pracę wykonaną przez trenera Václava Varadíe. – Drużyna wywiała się z zadań taktycznych, to był klucz do sukcesu. W takim samym stylu zamierzamy zagrać w domowym pojedynku z Kladnem – zadeklarował Varada.

MŚ w boksie: trzy Polki z medalami

Wicemistrzyni olimpijska Julia Szeremeta (57 kg) zapewniła sobie co najmniej brązowy medal, podobnie jak Aneta Rygielska (60 kg) i Agata Kaczmarska (+80 kg), w bokserkich mistrzostwach świata w Liverpoolu. Czworo innych reprezentantów Polski przegrało ćwierćfinały. Półfinały odbędą się dziś. Mistrzostwa świata po raz pierwszy są organizowane pod egidą nowej federacji World Boxing.

Szeremeta stoczyła bardzo wyrównaną walkę z wyższą o pół gło-

wy Kazaszka Kariną Ibragimową. Srebrna medalistka z igrzysk w Paryżu tym razem trzymała wysoko gardę, czując respekt przed rywalką. W całym pojedynku zawodniczki wyprowadziły mało ciosów. Po drugiej rundzie rywalka prowadziła w punktacji sędziowskiej. Ostatecznie trzecia część starcia należała już do Polki, która wygrała 3:2 (29:28, 29:28, 29:28, 28:28, 28:29). Ibragimowa to trzykrotna medalistka mistrzostw świata (2018, 2021 i 2023), które organizowała jeszcze federacja IBA. O finał Polka powałczy z Kolumbijką Valerią Arboledą Mendoza.

Aneta Rygielska (60 kg) i Agata Kaczmarska (+80 kg) również zapewniły sobie co najmniej brązowe medale, wygrywając – odpowiednio – jednogłośnie z Japonką Ayaką Taguchi i Chiną Yilian Zhan. Rygielska w półfinale zmierzy się z Chiną Chengyu Yang, a Kaczmarska z Kazaszka Jeldaną Talipową. Pozostali biało-czerwoni nie zdołali przebrnąć przez sito ćwierćfinałów. Kinga Krówka (65 kg) stoczyła zaciętą, ale początkowo bardzo zachowawczą z obu stron walkę z brązową medalistką olimpijską z Paryża, Nien-Chin Chen z Tajwa-

nu. Polka w końcowym rachunku przegrała 2:3 (29:28, 29:28, 28:29, 27:30, 27:30).

Debiutant Adam Tutak (90 kg) uległ 0:5 urodzonemu na Kubie Emanuelowi Pla Reyesowi. Hiszpan to brązowy medalista igrzysk olimpijskich, mistrzostw świata i Igrzysk Europejskich oraz wicemistrz Europy. Jako ostatni z Polaków w ringu zaprezentował się Paweł Brach (60 kg). Nie sprostał bardzo szybkiemu Luizowi Gabrielowi De Oliveirze. Brazylijczyk wygrał wszystkie rundy i zastruszył maszerując do Aten? Dlaczego biegnie przed nimi – a więc jeszcze

pre-teksty i kon-teksty /384/

Krzysztof Łęcki

Wrześniowy realizm

„Czarny wrzesień”? Przypuszczam, że pierwszym, jeśli niejedynym skojarzeniem, jest tu nazwa dość głośnej akcji czas temu organizacji terrorystycznej. Konflikt jordańsko-palestyński, określany – właśnie – jako „Czarny Wrzesień” jest znacznie mniej (czy też – w ogóle) szerszej publiczności nieznany. A przecież nazwa ugrupowania terrorystów pochodzi właśnie od tamtej małego komu dzisiaj znanej wojenki.

I Czarny wrzesień. Wiele w dziejach różnorakich konfliktów, bitew i wojen zasługiwało by na nazwanie ich „czarnymi wrzesniami”. Dla Polski najczarniejszym wrzesniem był oczywiście ten z roku 1939. Ale przecież niewiele brakowało, a III Rzesza najechałaby na Rzeczpospolitą kilka dni wcześniej, już pod koniec sierpnia. Czy jednak pierwsze dni września roku pamiętnego to rzeczywiście początek II wojny światowej? „Wojna w Europie nie wybuchła ot tak, przypadkowo 1 września 1939 roku. Niektórzy historycy mówią o »wojnie trzydziestoletniej«, trwającej od 1914 roku do 1945 roku (...) Inni utrzymują znowu, że »długotrwała wojna«, która rozpoczęła się od bolszewickiej rewolty w 1917 roku, miała się ciągnąć jako »europejska wojna domowa« po rok 1945 lub nawet trwała aż do upadku komunizmu w 1989 roku” (Anthony Beevor, „Druga wojna światowa”, Znak, Kraków 2013).

W 2005 roku odsłonięto w Waszyngtonie wspanią budowlę upamiętniającą II wojnę światową, a główny napis na niej głosi „Druga wojna światowa 1941-1945”. No tak, Stany Zjednoczone przystąpiły do wojny światowej w grudniu 1941 roku. W Związku Radzieckim jako początek wojny też sygnuje się na rok 1941. Wiadomo – w tym właśnie roku, w czerwcu, III Rzesza nachodziła na Sowiety. I pakt Ribbentrop-Mołotow, i aneksja ziem polskich dokonała się wszak, w tym rozumieniu, przed II wojną światową.

II Ale wrzesień w Polsce miał jeszcze jedną tyłkę czarną, co wstydliwą kartę. Pamiętam wplecione w film Bohdana Poręby „Hubal” dokumentalne sceny z pierwszych dni pamiętnego września i rozentuzjasmowane tłumy przed ambasadami brytyjską i francuską. „Wielkie Mocarstwa” wypowiedziały wojnę III Rzeszy. Droga do Berlina wydawała się prawie otwarta, no parę tygodni wojenki i... „nie będziemy dzielić się zwycięstwem!”. Jak historia potoczyła się dalej – wszyscy wiemy. Jeszcze zanim wojna się zakończyła, na II Rzeczpospolitą wydano wyrok – w Jalcie. Określano go niekiedy jako „zdradę Wielkich Mocarstw”; zdradę Polski, acz nie tylko naszego kraju. Rzecz jasna można było już po niewielu latach wylewać łzy. I jak Winston Churchill skonał, to „Nie jest to wyzwolona Europa, o którą walczyliśmy. Od Szczecina nad Bałtykiem do Triestu nad Adriatykiem zapadła w poprzek kontynentu żelazna kurtyna. Za tą linią leżą wszystkie stolice starych państw Europy Środkowej i Wschodniej”. Tyle Churchill – który skądinąd dość często nie umiał powstrzymać się od leż.

III Pozostarśmy przy wrześniu, ale sięgnijmy do historii znacznie dawniejszej. Rok 490 p.n.e. Grecy pokonują Persów pod Maratonem. Ale dlaczego po tej wiktorii ateńscy hoplici tak szybko maszerują do Aten? Dlaczego biegnie przed nimi – a więc jeszcze

szybciej – w swoim pierwszym (i jak się miało okazać ostatnim) biegu maratońskim Filipides. Kiedy dociera do miasta – krzyczy „Zwycięstwo!”. I do cna wyczerpany pada martwy. Biegi tak szybko, bo tak bardzo się z pokonania Persów cieszył? Bo chciał być tym pierwszym, który powiadomi rodaków o wyniku bitwy. Nie – powód był znacznie bardziej ważki i prozaiczny zarazem. Otóż do Aten podpływały perskie okręty pod wodzą Datysa, wodza sił perskich na Zachodzie. A cześć ateńskich obywateli była skłonna przyjąć najeźdźcę z otwartymi rękami. Tak, tak głębokie podziały wewnątrz społeczeństwa to nie jest jakiś nowy wyłazek.

IV Małe polis Plateje jako jedyne walczyło u boku Ateńczyków pod Maratonem; później jego obywatele brali udział we wszystkich kolejnych bitwach z Persami. Po pokonaniu Wschodniego Imperium wszyscy Hellenowie uroczystie przysięgali, że nikomu nie będzie wolno prowadzić przeciw Platejom wojny niesprawiedliwej, a gdyby kto chciał je ujarzmić, wszyscy, tak, tak, dosłownie wszyscy Grecy im pomogą. Ale pót wieku minęło – zmieniły się okoliczności i konteksty. I tak Plateje oblegać zaczęli pospół Spartanie i Tebańczycy, notabene ci ostatni walczyli kiedyś u boku Persów przeciw zjednoczonym w walce o wolność Grekom. I co? I na nic zdało się Platejczykom powoływanie się na święte zobowiązania dawnych greckich sprzymierzeńców, na nic przypominać wiarołomstwa Tebańczyków. Kiedy po długim oblężeniu Platejczycy zdali się na wyrok spartańskiego sądu, wytoczono im proces, który uznać można za mieszaninę parodii i groteski. Spartanie – mieszkający Lakonii byli jak wiadomo lakoniczni. Po kolei każdemu z Platejczyków spartańscy sędziwie zadawali jedno tylko pytanie: „Czy w czasie obecnej wojny w czymś przysłużył się Spartanom?”. Pytanie było czysto retoryczne, toteż i odpowiedzi na nie były oczywiste. Nie mogły być inne. Nie, oczywiście Platejczycy nie oddali Spartanom żadnych przysług w tej wojnie – zaś ich dawne zasługi poszły w zapomnienie. Jaki zastąpi „wyrok”? Wszyscy obrońcy Platejów zapadli – wyrokiem sądu – zamordowani.

V Tyle o wrzesniach i kontekstach polityczno-wojennych z tym miesiącem związanych. Ale przed wrześniem jest w kalendarzu sierpień. O sierpniowym pakcie Ribbentrop-Mołotow, już wspomniałem. Ale teraz słów kilka o innej sierpniowej zdradzie, zdradzie która nie miała charakteru politycznego, ale miała militarne konsekwencje. Rok 480 p.n.e. – kolejna perska próba podbicia Grecji. Pod Termopilami garstka Greków pod dowództwem króla Sparty, a Leonidas próbuje nie tyle nawet zatrzymać perską nawałnicę, co opóźnić jej pochód. Są w tym dziełni i skuteczni. Ale zdradza ich Grek, Efiąltes, wskazując najeźdźcom sposób obejścia obrońców Termopil – robi to dla korzyści materialnej. Zdradzeni Spartanie (innych obrońców Leonidas wcześniej odesłał) giną.

VI Efiąltes w postmodernistycznym filmie „300” zdradza Spartan Persom – bo jako kalekiem Spartaninowi Leonidas miał mu odmówić udziału w bitwie z Persami. Tak, dzisiaj też zdarzają się zdracy, tacy pokrzywdzeni, rozczarowani, niedoszli bohaterowie.

PODRÓŻE MAŁE I DUŻE. Poleca Jakub Skalka /102/

Jakub Skalka

Błękitnym szlakiem, cz. 5: Grodziec Śląski

● Różne były koleje losu zamku w Grodźcu Śląskim, ale jedno się nie zmieniło – wciąż przykuwa oko. Fot. JAKUB SKALKA

Zapytanie Polaków lub Czechów o zamek w Grodźcu może wywołać nie lada konsternację. W obu krajach Grodźców jest bowiem co niemiarą. Z miejsca przychodzi na myśl Zamek Grodziec nieopodal Złotoryi lub Hradec nad Moravicí, zwany po polsku Grodźcem Gołeszyckim, i jego dwa okazałe pałace. W celu doprecyzowania, o jakie miejsce chodzi, cieszyński Grodziec nazywa się niekiedy Grodźcem Śląskim, ale nie rozumiem, w czym ma to pomóc, skoro oba wspomniane wyżej Grodźce (i kilka innych) również mieszczą się w granicach Śląska – jeden Dolnego, drugi Opawskiego.

Wątpliwości nie powinni mieć za to Cieszyńniacy, w których świadomości grodziecki zamek niechybnie miał okazję zaistnieć po wielokroć. Do niego przysłowia odsyłają „po mores”, za nim wodzą oczami kierowcy zmieniają „dwupasmówką” w stronę Bielska-Białej, zaś od niedawna coraz więcej osób korzysta z okazji, by zabytek zwiedzić. Do tego wątku wrócimy za chwilę, najpierw – odrobina historii!

Dzieje powstałego w XIV w. zamku, a wcześniej drewnianej warowni, wznoszącej się w tym samym miejscu, związane są z przebiegającym w pobliżu traktem handlowym. Zagęszczenie kupców spowodowane było zarówno bliskością tzw. szlaku solnego, zawdzięczającego nazwę soli z Bochni i Wieliczki, transportowanej nim w stronę Moraw, ale także szlaku wołowego, którym gnano móldawskie bydło na zbył w zachodniej Europie. Choć strategiczne położenie w sąsiedztwie Bramy Morawskiej przekładało się na dobrobyt wielu śląskich miejscowości i ich panów, Grodziec był pod tym względem szczególnie uprzywilejowany. Był wszak – zraz po zamku bielskim – położony najbliżej granicy z Polską, biegnącej na rzece Białej.

Choć i Grodźca historia nie oszczędziła, każdemu zabytkowi moglibyśmy życzyć takiego losu. Dlaczego? W 2004 r. wraz z otoczeniem zakupił go przedsiębiorca Michał Bożek i rozpoczął proces przywracania majątkowi dawnej świetności. Wprawdzie z oryginalnego wyposażenia zachowało się niewiele, jednak od lat w komnatach zamkowych rośnie kolekcja antyków należąca do właściciela. Rośnie i cieszy... wszystkich, ponieważ od pewnego czasu zamek jest dostępny do zwiedzania. W sezonie letnim (od maja do października) oprowadzania odbywają się trzykrotnie każdego dnia tygodnia. Nic, tylko sięgnąć po telefon, zarezerwować bilet i napawać oczy widokiem jednego z najpiękniejszych średniowiecznych zamków cieszyńskich, któremu dane było trafić na dobrego gospodarza.

Pierwsi znani z nazwiska właściciele, czyli Grodeccy (też Grodzieccy) herbu Radwan, potrafili wykorzystać strategiczne położenie zamku. Chętnie handlowali z kupcami zmierzającymi przez ich ziemie w kierunku Małopolski, mając w targach solidny argu-

Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka

Sobota 13 września, godz. 13.05

PIĄTEK 12 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Korona Gór Polski 2. Rudawiec i Kowadło **7.00** Makłowicz w podróży. Podróż 32. Rumunia **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Wilnoteka **12.10** Jan Serce (s.) **14.25** Polonia 24 Tygodnik **15.00** Wszystko przed nami (s.) **15.40** Dobre strony. Sarsa i Pablopavo **16.00** Legenda. Hubert Jerzy Wagner **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Rączka gotuje **18.45** Panorama **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** U Pana Boga w ogródku (s.) **21.15** Na sygnale (s.) **22.10** Zmienińcy (s.) **23.10** Panorama **23.30** Mazurska Noc Kabaretowa. Rejs miłości (pr. rozr.).

SOBOTA 13 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Giganci nauki. Tworzywa sztuczne: historia i terażniejszość (teleturniej) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.15** Studio w kontakcie **12.00** Wakacje z duchami. Strachy na lachy **12.30** Tylko Kaśka. Groźba **13.05** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka **13.35** U Pana Boga w ogródku (s.) **14.30** Na sygnale (s.) **15.25** Okrasa łamie przepisy. Podlasie pachnące serem **16.00** Kulturalni PL **17.00** Teleexpress **17.25** Jan Serce (s.) **18.35** Daję słowo - Maciej Orłoś 2. Andrzej Chyra (talk-show) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.20** Ranczo 9 (s.) **22.10** Stawka większa niż życie. Hotel Excelsior (s.) **23.25** Muzyka na dobry wieczór. Daria ze Śląska na dobry wieczór.

NIEDZIELA 14 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Rodzinka.pl (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.10** Słowo daje! Neutrality **11.25** Makłowicz w podróży. Podróż 38. Niemcy - Bawaria **11.55** Między ziemią a niebem **12.00** Anioł Pański **12.15** Między ziemią a niebem **12.50** Słowo na niedzielę. Weże i św. Franciszek **13.00** Transmisja mszy świętej z bazyliki prymasowskiej pw. Wniebowzięcia NMP w Gnieźnie **15.10** Piłka nożna. Betclie 1. Liga, mecz Ruch Chorzów - ŁKS Łódź **17.55** Jan Serce (s.) **19.00** 62. FKPP w Opolu - Zrobimy więc prywatkę... **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.20** Stulecie Winnych 4 (s.) **21.20** Z gwiazdą przez świat. Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” **22.15** Poławianie (thriller).

PONIEDZIAŁEK 15 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Oblicza piekła **7.00** Gwiazdorska kuchnia Ani **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Olá Polónia (mag.) **12.10** Stulecie Winnych 4 (s.) **13.00** Rodzinka.pl **14.00** Kulturalni PL **15.00** Polacy światu. Rafał Lemkin **15.10** Kiedyś to było... **15.40** Wynalazki na medal (mag.) **16.00** Pan Mama (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Słownik pol-

sko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **18.45** Panorama **19.10** Polacy, którzy zmienili świat medycyny. Tadeusz Krwawicz **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Czas honoru 2 (s.) **22.15** Zawsze z Wami chciałbym być - 30 lat Ich Troje (koncert) **23.10** Panorama **23.30** Kod bezpieczeństwa (mag.).

WTOREK 16 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Pożyteczni. pl **7.00** Rączka gotuje (mag.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Polacy, którzy zmienili świat medycyny. Tadeusz Krwawicz **12.00** Serwis Info **12.10** Ranczo 9 (s.) **14.00** Kod bezpieczeństwa (mag.) **14.30** Moda na język polski. Język PRL-u **15.00** Polacy światu. Helena Rubinstein **15.10** Historia kuchni polskiej. Tajemnica pierwszej polskiej książki kucharskiej **16.00** Pan Mama (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Polka w Irlandii Północnej **18.45** Panorama **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Ojciec Mateusz 28 (s.) **22.15** Powrót **23.10** Panorama **23.30** Sekielski wieczorową porą.

ŚRODA 17 WRZEŚNIA

6.00 Panorama **6.35** Prywatne życie zwierząt **7.00** Okrasa łamie przepisy. Podlasie pachnące serem **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Wschód **12.10** Ojciec Mateusz 28 (s.) **13.45** Słowo daje. Archaizmy **14.00** Wokół procesu szesnastu **15.00** Polacy światu. Maria Skłodowska-Curie **15.10** Polskie Parki Narodowe. Pieniński Park Narodowy **15.40** Turystyczna jazda. Rumunia. Konstancja - Mamaia **16.00** Pan Mama (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Gwiazdorska kuchnia Ani **18.45** Panorama **19.10** Hello Polonia **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** O mnie się nie martw 13 (s.) **22.15** Studio w kontakcie. Co kraj, to obyczaj **23.10** Panorama **23.30** Magazyn Ekspresu Reporterów.

CZWARTEK 18 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **7.00** Z Andrussem po Galicji. Kolbuszowa **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Hello Polonia **12.00** Serwis Info **12.10** O mnie się nie martw 13 (s.) **13.55** Studio w kontakcie. Co kraj, to obyczaj **14.40** Nad Niemnem. Za wschodnią granicą **15.00** Polacy światu. Wanda Bleńska **15.10** Daję słowo - Maciej Orłoś 2. Andrzej Chyra **16.00** Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Makłowicz w podróży. Podróż 38. Niemcy - Bawaria **18.45** Panorama **19.10** Polskie szlaki północy **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Kruk. Szepoty słychać po zmroku **22.15** Polonia 24 Tygodnik **22.50** Kabaretowe Naj. Legenda kabaretu - Jeremi Przybora **23.10** Panorama **23.30** Kartka z innego świata

Moda na Polskę

Forum Ekonomiczne w Karpaczu jest jednym z największych i najważniejszych wydarzeń gospodarczo-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej. To miejsce, w którym od ponad trzydziestu lat spotykają się osoby o decydującym wpływie na losy Polski, Europy i Świata. Jednak przede wszystkim Forum jest platformą dla prowadzenia dialogu, który oparty na rzetelnej ocenie rzeczywistości, wyrażeniu oczekiwań i wystąpienia racji różnych stron zainteresowanych danym tematem, prowadzi do wypracowania wspólnego stanowiska, pomysłom na przyszłe współdziałanie.

Temu też służył zorganizowany przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” (SWP) panel „Moda na Polskę 2.0. Jak skutecznie łączyć potencjały Polski i Polonii” który najprościej streścić można jako poszukiwanie sposobów na promocję polskich dokonań na świecie oraz

synergii Polski ze środowiskami polonijnymi.

W Sali Europy Karpat dyskutowali Małgorzata Kwiatkowska, prezes Rady Naczelnej Polonii Australijskiej (Australia), prof. Piotr Daniel Moncarz, consulting profesor na Uniwersytecie Stanforda, przewodniczący US-Polish Trade Council (USA), dr Łukasz Gołota, zastępca dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Polska), Tadeusz Adam Pilat, wiceprzewodniczący Rady Polonii Świata (Szwecja) oraz Robert Duchniewicz, mer Rejonu Wileńskiego (Litwa). Panel moderowała Zenona Bańkowska, wiceprezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” (Polska).

Z widowni wspierali rozmawiających m.in. Tomasz Różniak – przewodniczący Zarządu Krajowego SWP, Maciej Kazienko – sekretarz Generalny SWP oraz Sebastian Jaworowski – członek Zarządu SWP. Licznie przybyli uczestnicy Forum (miejsce siedzących brakowało) mieli możliwość wysłuchania o postrzeganiu gospodarczego i kultu-

rowego sukcesu Polski na świecie. Ale nie tylko. Równie ważne było uzyskanie odpowiedzi na pytania, w jakim kierunku winna rozwijać się współpraca Polonii z macierzystym krajem, na czym polega współczesne podejście do edukacji kulturalnej, wymiany naukowej, relacji gospodarczych czy wreszcie sportu tak, aby były one atrakcyjne nie tylko dla polskiej diaspory, ale również obywateli miejsc, w którym mieszkają na stałe nasi rodacy.

Polonii bezsprzecznie należy przyznać miano ambasadorów polskości, najbardziej naturalnych, bo najlepiej zorientowanych w realiach poszczególnych regionów świata, w których żyją na co dzień. Doskonale wiedzą, co może stanowić o sile polskiego produktu eksportowego, jak zainteresować naszymi sprawami inne nacje, które aspekty naszej historii są bliskie i zrozumiałe oraz mogą budować naszą pozycję cywilizacyjną. I ten polonijn, nadal drzemający potencjał należy mądrze i skutecznie wykorzystać.

Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”

Prof. Piotr Daniel Moncarz,
Consulting Profesor na Uniwersytecie Stanforda,
Przewodniczący Us-Polish Trade Council (USA)

Relacje amerykańsko-polskie są dzisiaj bardzo dobre. Polska stawiana jest jako przykład rozwoju, przedsiębiorczości, 20. ekonomia świata. Ale o każdą relację trzeba dbać, każdego dnia. W USA jest dużo polskich studentów. Niech przykładem będzie samorganizowanie się polskich studentów na uniwersytetach Stanford i Berkeley. Są dumni z Polski.

Dr Łukasz Gołota,
Zastępca dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Polska)

Polska jest bardzo modna. NAWA jest magnesem przyciągającym studentów na polskie uczelnie. Działa w tym zakresie Program stypendialny im. gen. W. Andersa. Ale ważny jest także program „Polskie powroty” dla naukowców z zagranicznych uczelni, by wracali do polskich instytucji badawczych i szkół wyższych. Jesteśmy inspiracją dla innych.

Małgorzata Kwiatkowska,
Prezes Rady Naczelnej Polonii Australijskiej (Australia)

Oprócz gospodarki najważniejszymi atutami Polski są kultura, edukacja i sport. W promocji polskich osiągnięć może pomóc potencjał organizacji polonijnych, dobrze znających kraj swojego zamieszkania. Wykorzystujemy tysiące struktur polonijnych do budowania mostów łączących kraje przodków z krajami zamieszkania.

Tadeusz Adam Pilat,
Wiceprzewodniczący Rady Polonii Świata (Szwecja)

Już dzisiaj większość lekarzy dla Szwecji uczy się w Polsce. Jest wielka moda na Polskę. Ale mody mijają i naszym zdaniem, zadaniem struktur polonijnych jest utrzymanie dobrego wizerunku Polski. Dlatego zadajmy o partnerstwo między instytucjami, samorządami, uczelniami w kraju a organizacjami polonijnymi. Tutaj najlepszym przykładem jest działalność Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Musimy zadbać o modę na partnerstwo między Polską a Polonią rozlaną na całym świecie.

Robert Duchniewicz,
Mer Rejonu Wileńskiego (Litwa)

My na Litwie jesteśmy dumni z bycia Polakami. Sytuacja w każdym państwie, jeżeli chodzi o Polonię i Polaków jest różna. Na Litwie ważne jest, że Polska postrzegana jest jako partner strategiczny. Nawiązując do możliwości współpracy, najważniejsi są liderzy, także na poziomie lokalnym. Wspierajmy takie programy, które w młodym pokoleniu Polonii i Polaków poza granicami pozwolą na wyławianie pereł talentów organizacyjnych.

Zenona Bańkowska,
Wiceprezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” (Polska)

Obecnie po latach transformacji i rozwoju Polska postrzegana jest na świecie jako kraj sukcesu gospodarczego, także bezpieczny wewnętrznie. Moda na Polskę jest faktem i widzimy nowe obszary współpracy między Polonią i macierzą. Jest nas 60 milionów, w kraju i poza granicami, to olbrzymi potencjał, konkretna siła.

INFORMATO

CO NA ANTENIE

POLSKIE WIADOMOŚCI: ĆT1 SM, niedziela, wiadomości regionalne od godz. 6.00; powtórka na antenie ĆT2, niedziela od godz. 19.30.

POLSKIE AUDYCJE: po-pt. godz. 19.05 Ostrawa 107,3 MHz i Trzynieć 105,3 MHz.

RADIO KATOWICE: „U Polaków za Olz” – niedz. godz. 13.05 na 103 FM. Archiwum audycji: radio.katowice.pl/Zaolzie.

CO W TERENIE

GUTY – MK PZKO zaprasza absolwentów, rodziców i przyjaciół przedszkola 27 września do Domu PZKO na spotkanie z okazji 90. rocznicy otwarcia przedszkola. Program i bufet zapewniony, dary dobrowolne.

KARWINA-FRYSZTAT – zaprasza 14 września o godz. 19.00 w kopalni Barbarę na zakończenie festiwalu Scena bez granic i spektakl „Kogut w rosale” Sceny Polskiej Teatru Cieszyńskiego.

KLUB 99 – spotyka się w poniedziałek 15. 9. o godz. 11.00 w restauracji „U Jurčika” w Cz. Cieszyne.

LESZNA DOLNA – MK PZKO zaprasza byłych uczniów oraz sympatyków na uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej na budynku byłej szkoły w Lesznej Dolnej z okazji 115. rocznicy jej powstania, która odbędzie się w piątek, 12 września o godz. 16.00. Po odsłonięciu tablicy odbędzie się w Domu PZKO prezentacja multimedialna nt. historii szkoły połączona z wystawką.

ORŁOWA-PORĘBA – MK PZKO zaprasza na tradycyjne Pożegnanie Łata, które odbędzie się w sobotę 13 września od godziny 15.00 w ogrodzie MK PZKO. W programie „Mali Błędowanie”, zespół taneczny F. Króla oraz miejscowy zespół muzyczny OBB. Zapewniony smaczny bufet i tombola.

PIOTROWICE K. KARWINY – MK PZKO Piotrowice zaprasza wszystkich sympatyków historii w niedzielę 21. 9. o godz. 15.30 do Domu PZKO w Piotrowicach koło Karwiny na pokaz zdjęć z komentarzem „Karwina, której już nie ma”. Prele-

gentami będą Zbyszek Śmieja i Jan Polakowić.
PTTS „BŚ” – Zaprasza 16. 9. na wycieczkę z Wilkowic przez Rogacz (schronisko młodzieżowe), Magurkę (schronisko PTTK) na Czupel (szczyt zaliczany do Korony Gór Polskich). Zejście planowane jest do Łodygowic z zabytkowym drewnianym kościołkiem oraz zamkiem obronnym. Wyjazd autobusem z dworca autobusowego w Cieszyne o 6.50 do Bielska-Białej, dalej do Wilkowic pociągami. Powrót do Cieszynej w godzinach wieczornych. Koszt przejazdów (autobusy, pociągi) około 50 złotych. W pociągach PKP zniżka na Kartę Polaka. Prowadzi Stanisław Pawlik, tel. +48 606 133 123.

KONCERTY

KARWINA. 21. edycja festiwalu Karwińskie Organy. Organizatorzy zapraszają 14 września o godz. 16.00 na koncert Viktora Darebnego, który odbędzie się w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego we Frysztacie. Ceniony czeski organista i kompozytor prezentuje własną interpretację fragmentów słynnej IX symfonii e-moll „Z Nowego Świata” Antoniego Dvořáka.

WYSTAWY

CZ. CIESZYN, ZARZĄD GŁÓWNY PZKO, ul. Strzelnicza 28, galeria w holu na parterze: wystawa pt. „Tadeusz Farny (1895-1915). Życie i śmierć bohatera”. Czynna w godzinach otwarcia budynku.

CZ. CIESZYN, KONGRES POLAKÓW, ul. Grabińska 458/33: „Wincenty Witos (1874-1945)”, „Adam Mickiewicz. Z myślą o Ojczyźnie”,

„Noblistka Bertha von Suttner i jej polskie korzenie”. Czynne od wtorku do piątku w godz. 8.00-15.00.
TRZYNIEC, MUZEUM HUTY TRZYNIECKIEJ i MIASTA TRZYNCA, Galeria „Na scho-dach”, ul. Frýdecká 387: od 11. 9. wystawa pt. „Werk w obrazach”. Czynna: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00.
▲ do 14. 11. wystawa pt. „Brama do recyklingu”. Czynna: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00.

CO ZA OLZĄ

COK „DOM NARODOWY”, Miejska Galeria Sztuki Współczesnej, Rynek 12, Cieszyn: do 31. 10. wystawa malarstwa Magdaleny Łacek-Filody pt. „Soft Hunger”. Czynna: po-pt: w godz. 10.00-16.00.

▲ **Centrum Folkloru Śląska Cieszyńskiego:** do 30. 9. wystawa eksponatów i rysunków Eweliny Szućlik pt. „Serce matki”. Czynna: po-pt: w godz. 10.00-16.00.

CZESKI CIESZYN, Zarząd Główny PZKO, ul. Strzelnicza 28, korytarz wejściowy: wystawa „Pracowite życie Jana Śliwki (1823-1874)”. Czynna w godzinach otwarcia budynku.

KSIĄŻNICA CIESZYŃSKA, Mennicza 46, Cieszyn: do 31. 10. wystawa pt. „Królewski szczerp Piastowy – 1000-lecie koronacji Bolesława Chrobrego”. Czynna: wt-pt: w godz. 10.00-18.00; so: w godz. 8.00-15.00.

MUZEUM DRUKARSTWA, Galeria „Przystanek Grafika”, ul. Głęboka 50, Cieszyn: do 7. 9. wystawa Pavla Hlavatego pt. „Grafika snów i rzeczywistości”. Czynna w godzinach otwarcia muzeum.

ŻYCZENIA

W dniu 15 września obchodzi znaczny jubileusz życiowy nasza kochana

pani RENATA SZKUCIK
z Lesznej Dolnej

Z tej okazji najbliżsi dołączają do kwiatów bukiet najwspanialszych życzeń: zdrowia, szczęścia, uśmiechu, pomyślności oraz radości z każdego dnia. Zaś Kubuś, Marianek, Macio, Sabinka, Agatka i Dorotka swoją ukochaną Babcie serdecznie ściskają i całują.

Gr-448

WSPOMNIENIA

*Czas szybko mija, lecz pamięć
W naszych sercach pozostanie*

Dziś, 12 września, obchodziłby 100. urodziny nasz Kochany Tatuś, Teść, Dziadek i Pradziadek

śp. ADOLF MENDROK
Z Końskiej-Podlesia

Z szacunkiem i miłością wspominają synowie Andrzej i Władysław z rodzinami.

Gr-449

*Czasu spędzonego z tymi, których kochamy,
nigdy nie jest za dużo.*

Minęła piąta rocznica, gdy 19 września 2020 roku opuściła nas na zawsze

śp. HELENA ŚLIWKA
z domu Konieczna

działaczka PZKO oraz długoletnia pracownica ZG PZKO. O chwilę wspomnień prosimy tych, którzy ją znali. Najbliższa rodzina.

Gr-453

Dnia 14 września obchodziłaby swe dziewięćdziesiąte piąte urodziny moja Kochana Mama

śp. JADWIGA LIPKOWA

z kolei 21 października obchodziłby swe setne urodziny mój Kochany Tata

śp. RUDOLF LIPKA

zaś 28 sierpnia przypomniał mi się siedemdziesiąte czwarte urodziny mego Kochanego Brata

śp. PIOTRA LIPKI

O chwilę wspomnień proszę wszystkich, którzy ich znali – córka i siostra Krystyna z rodziną.

RK-056

Dnia 21 września 2025 obchodziłby 75 lat nasz Kochany

śp. RUDOLF WAWRZYCZEK
z Piotrowic

Z miłością i szacunkiem wspominają żona i synowie z rodzinami.

RK-057

NEKROLOGI

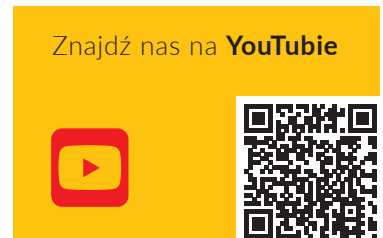
Ze smutkiem i żalem zawiadamiamy wszystkich krewnych, przyjaciół i znajomych, że dnia 9 września br. zmarł nasz Najdroższy

WŁADYSŁAW KOSIEC
pochodzący z Suchej Dolnej

Pogrzeb Drogiego Zmarłego odbędzie się w środę 17 września 2025 o godz. 14.00 w nowej sali obrzędów w Hawierzowie-Szumbarku. W smutku pogrążona rodzina.

Gr-452

REKLAMA

Znajdź nas na YouTube

**Dachy – remonty,
dachy płaskie,
kominy**
Tel. +48 601 532 642

Gr-276

Autoryzowany serwis Volkswagen

dla samochodów osobowych i użytkowych

Trzynieć

Twój autoryzowany partner serwisowy Volkswagena

KARREAL s.a.
Ciepłuchowice 793, 739-61 Trzynieć
Tel.: +420 558 995 169
karreal.porsche@porsche.pl

PROGRAM TV

PIĄTEK 12 WRZEŚNIA

TVP 1

5.50 Akacja 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Agape blisko Ciebie **8.20** Okrasa łamie przepisy. Podlasie pachnące serem **9.00** Ranczo 7 (s.) **10.00** Komisarz Alex 5 (s.) **11.00** Ojciec Mateusz 28 (s.) **12.10** Agrobiznes **12.50** Natura w Jedyne. Życie z diabłami **14.00** Wichrowe wzgórze (s.) **15.15** Reporterzy **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacja 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.30** Zaraz wracam (s.) **21.10** Komisarz Alex 23 (s.) **22.10** Sekielski wieczorową porą **23.15** Czarny mercedes (film kryminalny).

TVP 2

5.30 M jak miłość (s.) **6.20** Anna Dymna - spotkajmy się **6.55** Barwy szczęścia (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.45** Jedzenie ma znaczenie (mag.) **12.25** Koło fortuny (teleturniej)

13.15 Zawsze z Wami chciałbym być - 30 lat Ich Troje

Zespol Ich Troje gra na scenie już od 30 lat! Rollercoaster Michała Wiśniewskiego i Jacka Łagwy mknie nadal do przodu i zgodnie z obietnicą wracają na deskę Opery Leśnej w Sopocie w wielkim stylu. Tego wieczoru nie zabraknie największych przebojów zespołu: „Zawsze z Tobą Chciałbym Być”, „Powiedz”, „A Wszystko To, Bo Ciebie Kocham”...

14.05 Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** La Promesa - pałac tajemnic **15.50** Przepis dnia (mag.) **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.20** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.50** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.25** Barwy szczęścia (s.) **19.55** Przepis dnia (mag.) **20.05** Barwy szczęścia (s.) **20.45** Postaw na milion (teleturniej) **21.45** Tak to leciało! (teleturniej) **22.45** To jest grane (pr. muz.) **23.25** Kino relaks. Pozdrowienia z Moskwy.

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje. Palce Lizać **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje. Olsztyn **12.50** Kuchenne rewolucje. Cztery Smaki **13.55** Ukryta prawda **16.10** The Floor (teleturniej) **16.50** Szpital św. Anny (s.) **17.55** Detektywi (s.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **20.00** John Wick (film USA) **22.15** Ciche miejsce (horror USA).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.30** Gliniarze (s.) **14.40** Dlaczego ja? (s.) **15.50** Wydarzenia **16.20** Interwencja (mag.) **16.30** Na ratunek 112 (s.) **17.00** Gliniarze (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Twoja Twarz Brzmi Znamo **22.00** Krew (s.) **23.10** Dracula. Historia nieznana (horror).

TVC 1

5.59 Studio 6 **9.00** Magnum (s.) **9.50** Pieczenie na niedzielę **10.35** Jaroslav Uhlir w Lucernie **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.00** Na tropie **14.25** Reporterzy TVC **15.10** Chwila dla piosenki **15.30** Uśmiechy Soni Červeney **16.10** Łopatologicznie **17.00** Podróż po argentyńskiej Salcie **17.30** AZ kwiz **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Za dużo miłości (s.) **21.05** Wszystko-party **22.00** Hercule Poirot (s.) **23.40** Komisarz Florence (s.) **1.15** AZ kwiz.

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Afryka z lotu ptaka **9.25** Przygody nauki i techniki **9.55** Grecja z lotu ptaka - Południe **10.40** Z kucharzem dookoła świata **11.45** Samce **12.35** Magazyn religijny **13.05** Po Czechach **13.15** Madagaskar - wyspa duchów i czarów **14.05** Operacja Barbarossa: w sercu ciemności **15.00** Tajemnice II wojny światowej **15.50** Cesarz smok i jego rzesza **16.40** Historie domów **17.00** Upodobania i pasje królowej Elżbiety II **18.00** Klejnoty o zapachu benzyny

18.30 Magiczny Oman

W sułtanacie, położonym w południowo-wschodniej części Półwyspu Arabskiego, sucha pustynia i surowe góry sąsiadują z bujnymi zielonymi oazami i malowniczą linią brzegową. Północny Oman przyciąga uroczą linią brzegową, ze stolicą Maskatem i stocznym ośrodkiem Sur. Na uwagę zasługują również doliny usiane malowniczymi oazami oraz surowe góry Al-Hadżar.

19.20 Ziemia nieznana **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Lowca (film) **21.45** Przekręt doskonały (film) **23.20** Sexy Beast (film) **0.50** MŚ w lekkoatletyce 2025 (transmisja).

NOVA

6.00 Śniadanie **8.30** Ulica (s.) **9.30** Bracia i siostry (s.) **10.50** Detektyw Monk (s.) **11.35** Oto Oneplay **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.25** Przyszłość w różnym ogrodzie (s.) **13.40** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.) **15.30** Zamierzmy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.30** Pościg **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Bądź mężczyzną! (film) **22.35** Bez litości III (film) **0.55** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.).

PRIMA

6.00 Nowy dzień **7.05** M.A.S.H. (s.) **8.35** Słoneczna (s.) **10.00** ZOO nowe początki (s.) **11.00** Polabi (s.) **12.25** Agenci NCIS (s.) **14.25** Incognito **15.35** Tak jest, szefie! **16.55** Nakryto do stołu **18.00** ZOO nowe początki (s.) **18.55** Wiadomości, sport, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Kochamy Czechy **23.50** Tak jest, szefie! **1.00** Policja w akcji.

SOBOTA 13 WRZEŚNIA

TVP 1

7.00 Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.40** Rok w ogrodzie **8.05** Rok w ogrodzie extra **8.20** Pełnosprawni **8.55** Ranczo 7 (s.) **9.55** Komisarz Alex 5 (s.) **10.50** Ojciec Mateusz 33 (s.) **11.55** Lekkoatletyka. Mistrzostwa świata - Tokio 2025 **15.30** Okrasa łamie przepisy. Smaki Opolszczyzny **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.35** Pan Mama (s.) **18.40** Jaka to melodia? (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Profilerka Jastrzę (s.) **21.25** Hit na sobotę. Filip **23.40** Point Break. Na fali (film sensacyjny).

TVP 2

5.45 Barwy szczęścia (s.) **6.25** M jak miłość (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.30** Górna półka smaku (mag.) **12.10** Postaw na milion (teleturniej) **13.05** Miłość i nadzieja (s.) **14.00** Familiada (teleturniej) **14.35** Koło fortuny (teleturniej) **15.15** Szansa na sukces. Opole 2026. Zwycięzcy „The Voice of Poland” **16.20** Na dobre i na złe (s.) **17.20** Miłość i nadzieja **18.15** Va banque (teleturniej) **18.45** Słowo na niedzielę. Weże i św. Franciszek **19.00** Informacje kulturalne **19.25** Rodzinka.pl (s.) **20.30** The Voice of Poland 16. Przesłuchania w ciemno **22.55** Wyrwa (thriller).

TVN

5.50 Ukryta prawda **6.45** Kobieta na krańcu świata (s.) **7.45** Dzień Dobry TVN **12.00** Na Współnej (s.) **14.05** MasterChef **15.20** U Pana Boga w ogrodzie (komedia) **17.55** Ugotowani (reality show) **19.00** Fakty, sport, pogoda **19.45** Afryka Express (reality show) **21.40** Kac Vegas (komedia USA)

23.50 Blade. Wieczny łowca (horror USA)

Rok 1967. Kobieta umiera po ataku niezidentyfikowanego sprawcy, przed śmiercią rodzi dziecko. W trzydziście lat później okazuje się, że urodzony wtedy chłopiec Blade (Wesley Snipes) jest istotą łączącą w sobie cechy człowieka i wampira. Służy ludziom, zwalczając upiory, jego opiekunem jest sędziwy uczeń, mistrz wiedzy tajemnej Abraham Whistler (Kris Kristofferson).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.00** Ewa gotuje (mag.) **11.30** Awantura o kasę (teleturniej) **12.45** Pogromcy duchów. Imperium lodu (komedia przygodowa) **15.15** Siatkówka mężczyzn **15.35** Tak jest, szefie! **16.55** Nakryto do stołu **18.00** ZOO nowe początki (s.) **18.55** Wiadomości, sport, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Kochamy Czechy **23.50** Tak jest, szefie! **1.00** Policja w akcji.

TVC 1

6.00 Dziewczyna do zamążpójścia **6.30** Co umiały nasze babce **6.55** Losy gwiazd **7.50** Łopatologicznie **8.40** Bajka o hebabnowym koniu (bajka) **9.35** Uśmiechy Petra Čepka **10.20** Ojciec Brown (s.) **11.05** Wszystko-party **12.00** Z metropolii, Tydzień w regionach **12.25** Nasze hobby 12.50 Sposzczenia z zagranicy **13.00** Wiadomości **13.05** O zakłej królownie (bajka) **13.50** Cudowna strzała (bajka) **14.35** Prawo starego człowieka (film) **15.50** Hercule Poirot (s.) **17.35** Pod jednym dachem (s.) **18.25** Chłopaki w akcji **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.05** Cuda natury **21.20** Wszystko-party **22.15** Wesołych świąt **23.50** Spotkanie (s.) **0.40** Gomorra (s.).

TVC 2

6.00 Czeski łabędź **6.50** Rok na planecie Ziemi **7.50** Czar austriackich gór **8.35** Na rowerze po Czechach **8.45** Znane i nieznane historie czeskich zamków **9.15** Concorde: ponaddziesięćletnia historia **10.05** Lotnicze katastrofy **10.50** Auto Moto Świat **11.10** Auto Moto Test **11.30** Babel **11.55** Gasnący płomienie (film) **13.50** MŚ rowerów górskich 2025 (transmisja) **15.50** Sposzczenia z zagranicy **15.55** Ostatnie rajskie pustkowia **16.50** Ramzes II i jego dynastia **17.40** Cudowna planeta **18.35** Klejnoty światowej architektury **19.30** Historie domów **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Maria Teresa (film) **21.50** Hell Ride (film) **23.10** Zawsze można marzyć (film) **0.50** MŚ w lekkoatletyce 2025 (transmisja).

NOVA

6.25 Karate owca (s. anim.) **6.40** Zig i Sharko (s. anim.) **6.55** Pojedynek na talerzu **7.50** Weekend **9.10** Cukiernia (s.) **10.25** Dzień z TV Nova **10.30** Pościg: wydanie specjalne **11.55** Za pięć minut drwnasta **13.00** Dzień z TV Nova **13.05** Comeback (s.) **14.15** Dzień z TV Nova **14.20** Maska (film) **16.35** 17 Again (film) **18.50** Knapa (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Iron Man III (film) **23.00** Bad Boys II (film) **2.05** Maska (film).

PRIMA

6.20 M.A.S.H. (s.) **8.45** Autosalon. tv **9.45** Kochamy Czechy **13.30** Tak jest, szefie! **14.45** Tajemnica zamku w Karpatach (film) **16.55** Dziewczyna w błękitcie (film) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Młoda krew (s.) **21.35** Bez poczucia winy **22.40** Najemnik (film)

0.30 Scario (film)

Młoda agentka FBI Kate Macer przyłącza się do supertajnej akcji CIA mającej na celu pojmanie szefa wielkiego meksykańskiego kartelu narkotykowego. Macer stopniowo poznaje szczegóły operacji, która często ociera się o granicę prawa i moralności, prowadząc do najgłębszych czeluści przestępczego piekła. Przewodnikiem po jego kolejnych kręgach będzie dla Macer tajemniczy współpracownik CIA o meksykańskim pochodzeniu...

NIEDZIELA 14 WRZEŚNIA

TVP 1

6.20 Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **6.55** Słowo na niedzielę. Weże i św. Franciszek **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach **8.00** Tydzień **8.40** Kariera Nikodema Dyzmy (s.)

9.50 Pan Mama. Awans (s.)

Babcia Sylwestra nieoczekiwanie przedłuża swoją wizytę. Pojawia się pytanie: gdzie będzie spać? Podczas gdy Zuza i Maja desperacko próbują zachować swoje pokoje, Bruno wchodzi w nieoczekiwany układ z babcią – oddaje jej swój pokój w zamian za usprawiedliwienie jego wybryków w szkole. Tymczasem Sylwester i Klaudia zakładają się, komu lepiej idzie w pracy...

10.55 Komisarz Alex 23 (s.) **11.55** Między ziemią a niebem **12.00** Anioł Pański **12.15** Między ziemią a niebem **13.00** Dożynki Przemysław **14.20** Lekkoatletyka. Mistrzostwa świata - Tokio 2025 **15.35** Fascynujące miejsca. Fascynująca Kanada **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.35** Daję słowo - Maciej Orłoś 2. Hanna Śleszyńska (talk show) **18.40** Jaka to melodia? (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Drelch (s.) **21.25** Rolnik szuka żony 12 **22.30** Zakochana Jedyńka. Tulipanova gorączka (dramat).

TVP 2

5.45 M jak miłość (s.) **6.45** Operacja zdrowie (mag.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.00** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka **11.35** The Voice of Poland 16. Przesłuchania w ciemno **13.35** The Voice **14.00** Familiada (teleturniej) **14.35** Koło fortuny (teleturniej) **15.10** Szansa na sukces. Opole 2026. Halina Mlynkova **16.15** Program rozrywkowy **17.15** Harry Wild (s.) **18.20** Rodzinka.pl (s.) **19.05** Pozdrowienia z Moskwy **21.10** Protokół (dramat USA) **23.00** Myslovitz na dobry wieczór.

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Bitwa o goście (reality show) **7.45** Dzień Dobry TVN **12.00** Kobieta na krańcu świata (s.) **13.10** Co za tydzień **13.55** Afryka Express (reality show) **15.50** Film o pszczołach (film USA) **17.55** Pogromcy chaosu **19.00** Fakty, sport, pogoda **19.45** MasterChef (pr. rozr.) **21.25** Teściowie (komedia polska) **23.05** John Wick (film USA).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.05** Aladyn (film USA) **13.55** Twoja Twarz Brzmi Znamo **16.15** Nasz nowy dom (reality show) **17.30** Awantura o kasę (teleturniej) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.35** Państwo w państwo **19.55** Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami **23.00** Teściowie (s.) **23.35** Druhny (komedia USA).

TVC 1

6.00 Ciekawostki z regionów **6.25** Věra - nevěra (film) **7.00** Prawo starego człowieka (film) **8.15** Pieczenie na niedzielę **8.55** Łopatologicznie **9.45** Kalendarium **10.00** Kamera na szlaku **10.35** Obiektyw **11.05** Cyrk Humberto (s.) **12.00** Pytania Václava Moravca **13.00** Wiadomości **13.05** Zgaduj - zgadula (bajka)

13.55 Brzydko kłamać, królowno (bajka)

„Kłamstwo ma krótkie nogi” – to przysłowie, które wciąż jest aktualne. Gdyby jednak księżniczka Hortensja nie okłamała swoich rodziców, nie wyszłaby za mąż za swojego narzeczonego do dziś...

14.30 Jak stracić życie (film) **15.50** Małżeństwa z rozsądku (s.) **17.25** Szpital na peryferiach (s.) **18.25** Co umiały nasze babce **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Wojna policjantów (s.) **21.00** Wybórna SHOW **21.45** Osada (s.) **22.45** Sprawy detektywisty Murdocha (s.) **23.30** Legendy kryminalistyki **0.05** Nasze hobby.

TVC 2

6.00 Operacja Barbarossa: w sercu ciemności **6.50** Królowe, które zmieniły świat **7.40** Magazyn chrześcijański **8.10** Magazyn religijny **8.35** Czechosłowacki tygodnik filmowy **8.50** Historie.cs **9.45** Nie poddawaj się **10.10** Z kucharzem dookoła świata **11.05** Sposzczenia z zagranicy **11.15** MŚ w lekkoatletyce 2025 (transmisja) **15.40** Triathlon: World Triathlon Championship Series 2025 (transmisja) **17.40** Sposzczenia z zagranicy **17.50** Klejnoty o zapachu benzyny **18.15** Historie budowl **18.25** Magiczny Oman **19.20** Ciekawostki z regionów **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Navajo Joe (film) **21.35** Gangi Nowego Jorku (film) **0.15** Hold na część królowej Elżbiety II.

NOVA

6.25 Karate owca (s. anim.) **6.45** Zig i Sharko (s. anim.) **7.05** Policja Modrava (s.) **8.25** Życie na zamku (s.) **9.20** My, właściciele domków letniskowych **10.30** Pojedynek na talerzu **11.20** I kto to mówi II (film) **13.05** Comeback (s.) **13.35** Bądź mężczyzną! (film) **15.50** 2 młode wina (film) **18.05** Pościg: wydanie specjalne **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Metoda Marković: Hojer (s.) **21.45** Policja Modrava (s.) **23.00** Odlamki **23.35** Aniolki Charliego II: Zawrotna szybkość (film) **1.50** Spece (s.).

PRIMA

6.25 M.A.S.H. (s.) **8.50** Prima Czechy **9.20** Prima świąt **9.50** Prima Czechy **10.25** Prima świat **11.00** Partia Terezy Tománkové **12.00** Poradnik domowy **12.55** Poradnik Pepy Libického **14.05** Ogródnik w zasięgu ręki **14.45** Poradnik Ládi Hrušky **15.25** Jak zbudować marzenie - wydanie specjalne **16.35** Zaskonnicza w przebraniu (film) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Zdrączy 21.40 Zdrączy: z zaświatów **22.25** Powiązania Markety Fialowej **23.10** Niewidzialna zemsta (film) **1.15** Zbrodnie z wrzosowisk (s.).

PONIEDZIAŁEK 15 WRZEŚNIA

TVP 1

5.45 Akacja 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Studio Raban **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (s.) **9.00** Ranczo 7 (s.) **10.00** Komisarz Alex 5 (s.) **11.05** Ojciec Mateusz 28 (s.) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes **12.35** Magazyn rolniczy **13.00** Lekkoatletyka. Mistrzostwa świata **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacja 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda

20.30 Teatr Telewizji. Rodzice

Błyskotliwy komediodramat o napięciach rodzinnych, kryzysach komunikacyjnych i emocjonalnym chaosie codzienności. W tej siedzkiej historii o spodziewającej się dziecka parze obserwujemy proces tworzenia domu, wzajemne „docieranie się” przyszłych rodziców i odmienne dynamiki w relacjach partnerskich...

21.30 Postscriptum **22.00** Świat bez fikcji. Kultura, Giedroyc i inni **23.10** Balans bieli.

POST SCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

WEHIKUŁ CZASU

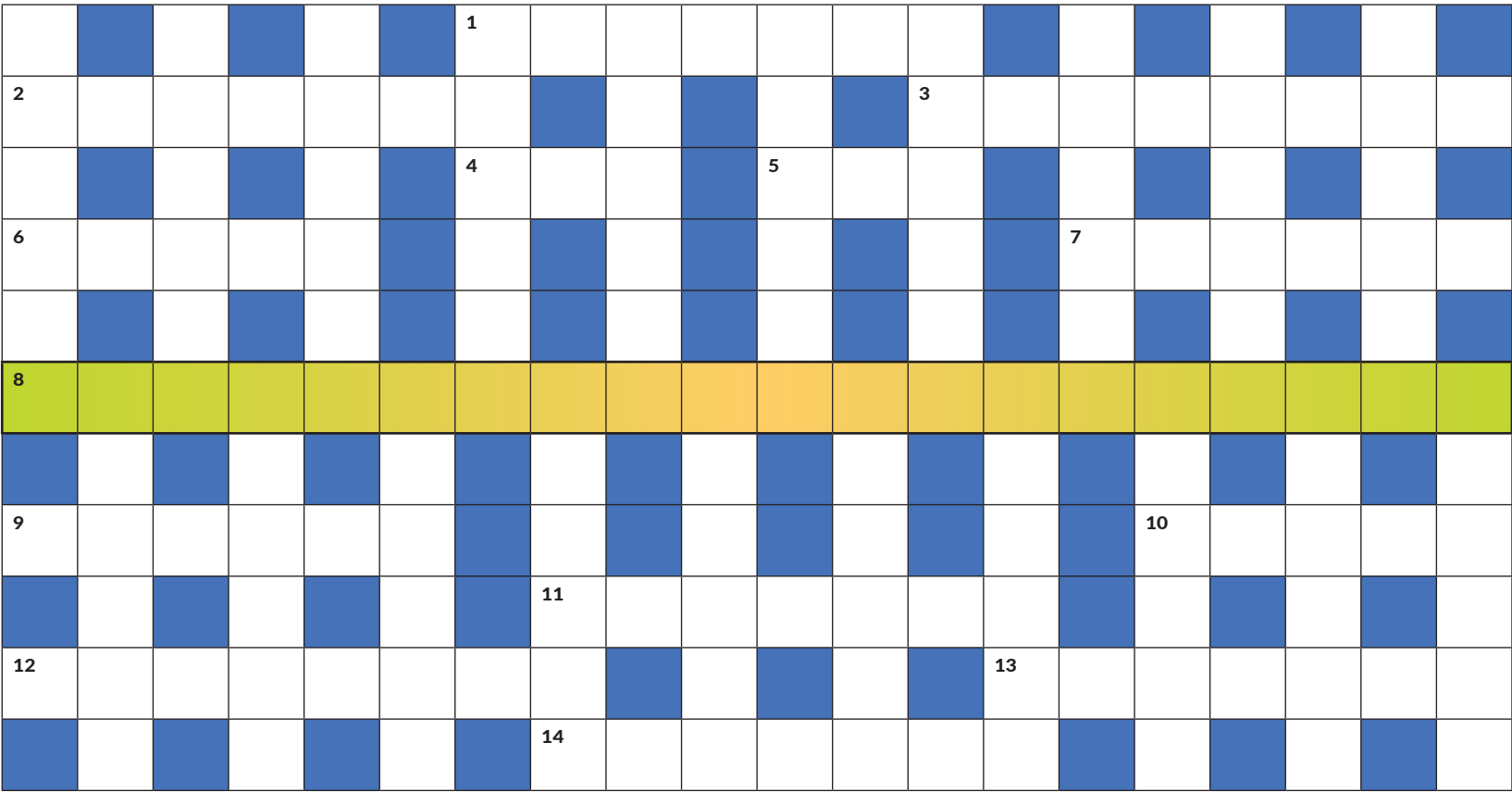
Tak było...

...tak jest

• Tym razem proponujemy wycieczkę do Karwiny. Archiwalna fotografia przedstawia widok na nowy kościół. Nadesłał ją Tadeusz Chorzempa. Zdjęcie pochodzi z archiwum jego dziadka Andrzeja Salamona. Czekamy na propozycję współczesnego ujęcia. W gazecie zamieścimy pierwsze bądź najlepsze zdjęcie, jakie dostaniemy. Fotografie prosimy wysyłać na: dabkowski@glos.live bądź info@glos.live. Serdecznie zapraszamy do współpracy!

KRZYŻÓWKA KOMBINOWANA

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda. Rozwiązania prosimy przysyłać na e-mail: info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w środę 24 września 2025 r. Nagrodę z 29 sierpnia otrzymuje **Henryk Cachel z Karwiny-Raju**. Autorem dzisiejszej łamigłówki jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie krzyżówki kombinowanej z 15 sierpnia: **ZA DOBRZE SIEBIE ZNAM**

Rozwiązaniem jest dokończenie fraszki, której autorem jest Jan Izydor Sztaudynger (ur. 28 kwietnia 1904 w Krakowie, zm. 12 września 1970 tamże) – wybitny polski pisarz, poeta, eseista, tłumacz, satyryk oraz znawca spektakli lalkowych: „Poucza nas lat przybytek,...”.

POZIOMO:

- 1. przednia część podeszwy buta lub cała podeszwa
- 2. mała Olimpunia, gdy dorośnie
- 3. wraz z 300 Spartanami poległ w obronie Termopil
- 4. zbiornik na benzynę w samochodzie
- 5. przeciwieństwo szeptu
- 6. drapieżna ryba chrząstnoszkieletowa, żyjąca w ciepłych morzach i oceanach
- 7. kraina historyczna na północnym Kaukazie, której tereny wchodziły w skład Rosji oraz Gruzji

8. ROZWIĄZANIE DODATKOWE

- 9. kupowane na dworcu lub w kinie
- 10. Romuald, kompozytor i klawiszowiec z zespołu Budka Suflera
- 11. mieszkanki Asuanu
- 12. twarda, dojrzewająca wędlina charakterystyczna dla kuchni litewskiej
- 13. dobrowolnie wyrzeka się uciech życia
- 14. popularna odmiana bilardu.

PIONOWO:

ALKANT, APANAŻ, ARENDA, BALICE, BILETY, DOBOSZ, DŻYGIT, EMILIA, ENDURO, KIRKUK, KROMKA, LEKARZ, OBMIAŁ, PODRÓŻ, RELAKS, TAGINE, TAPETA, WERNIC, ZABAWA, ZELNIK.

Wyrazy trudne lub mniej znane:
ASCETYK, OSETIA, SNOOKER

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. Polonia i Polacy za granicą 2023 ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”

MINISTERSTWO KULTURY

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie

Fundacja POMOC POLAKOM NA WSCHODZIE im. Jana Olszewskiego

STOWARZYSZENIE „WSPÓLNOTA POLSKA”

Przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury RC wydaje Kongres Polaków w RC, ul. Grabińska 33, 737 01 Czeski Cieszyń, IČO: 00535613, w wydawnictwie POL-PRESS, s.r.o. IČO: 26792575 • Adres: Redakcja „Głosu”, ul. Strzelnicza 28, Czeski Cieszyń 737 01 • Redaktor naczelny: Tomasz Wolff, wolff@glos.live • Zastępca redaktora naczelnego, redaktor sportowy: Janusz Bittmar, bittmar@glos.live • Redaktorzy terenowi: Danuta Chlup, danuta.chlup@glos.live • Łukasz Klimaniec, klimaniec@glos.live • Fotoreporter: Norbert Dąbkowski, dabkowski@glos.live • Doradca ds. reklamy: Beata Schönwald, beata.schonwald@glos.live • Projekt makiety: Jacek Utko • Telefony: sekretariat/centrala 558 731 766, e-mail: info@glos.live • www.glos.live • Pismo wychodzi we wtorki i piątki • Dostawę prenumeratom prowadzi PNS, a.s. Paceřická 1/2773, 193 00 Praha 9-Horní Počernice. Zamówienia pod adresem: První novinová společnost, a.s., Zákaznické centrum, Evropská 888, 664 42 Modřice, e-mail: zakaznickacentrum@pns.cz. Reklamacje tel. 800 400 412 • Kolportaż: PNS, a.s. • Druk: CZECH PRINT CENTER a.s. Na Rovince 876, 720 00 Ostrava-Hrabová • Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo ich redagowania i skracania • Numer ewidencyjny Ministerstwa Kultury RC: MK ČR E 588, nr Indexu 42501, ISSN 2570-8708.

„Głos” należy do Stowarzyszenia Dzienników Mniejszości Narodowych i Etnicznych Europy MIDAS